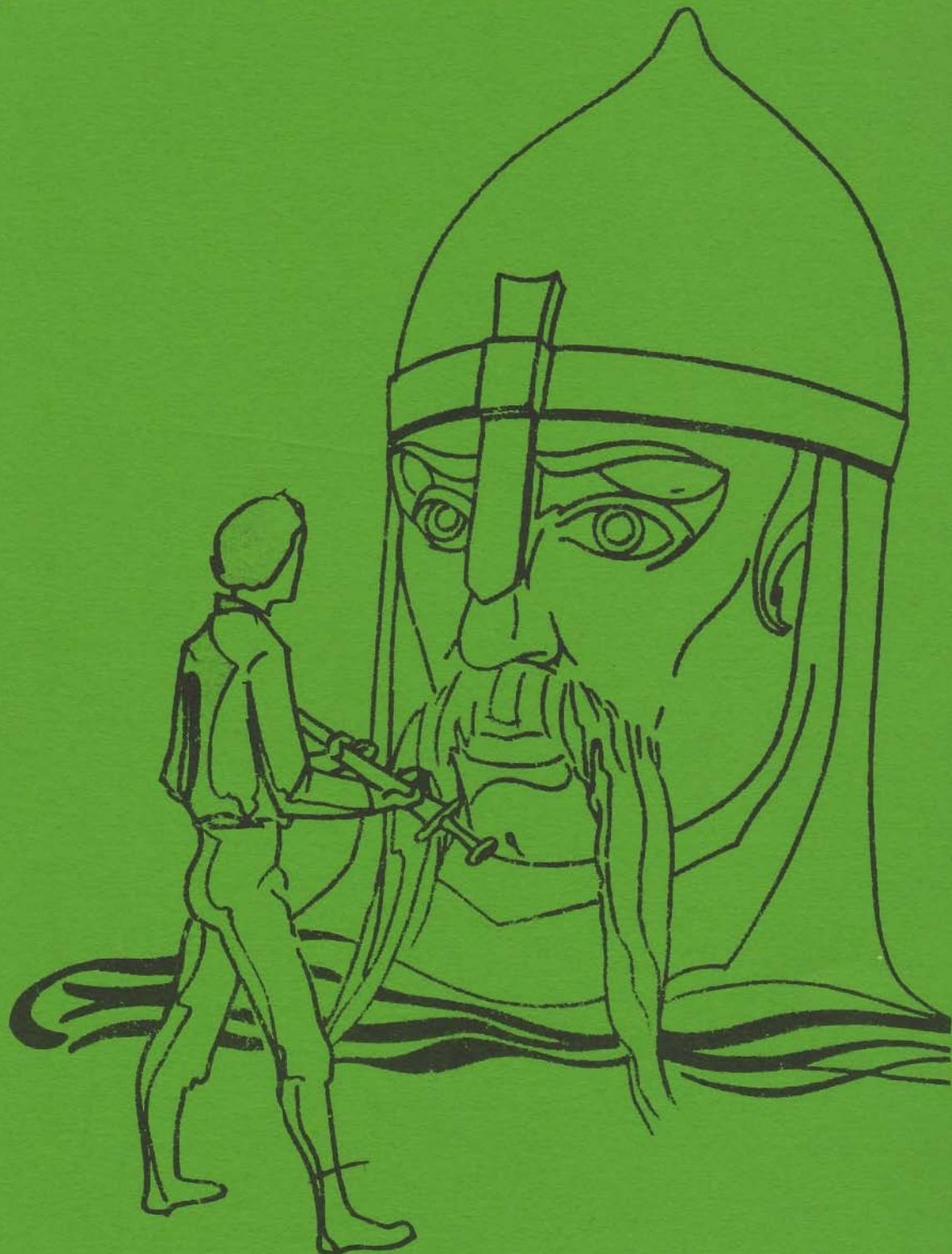

SPRING 1986

АНАБАЗИС N A V A S I S

**НАЦІОНАЛІЗМ — ЦЕ ВЕЛЕТЕНСЬКА
І НЕПОБОРНА СИЛА, ЯКА ЯСКРАВО
ПОЧАЛА ПРОЯВЛЯТИСЯ В XIX ВІЦІ. ПІД Й
МОГУТНІМ НАТИСКОМ ЛАМАЮТЬСЯ
НЕПЕРЕМОЖНІ, ЗДАЄТЬСЯ, КАЙДАНИ, РОЗ-
ПАДАЮТЬСЯ ВЕЛИКІ ІМПЕРІЇ і З'ЯВЛЯ-
ЮТЬСЯ ДО ІСТОРИЧНОГО ЖИТТЯ НОВІ
НАРОДИ. НАЦІОНАЛІЗМ єДНАЄ,
КООРДИNUЄ СИЛИ, ЖЕНЕ ДО БОРОТЬБИ,
ЗАПАЛЮЄ ФАНАТИЗМОМ ПОНЕВОЛЕНІ
НАЦІЇ В ЇХ БОРОТЬБІ ЗА СВОБОДУ.**

**ЯК НЕ МОЖНА СPINNITI RІЧКУ, що
ЗЛАМАВШИ КРИГУ НАВЕСNI БУРХЛИВO
НЕСТЬСЯ ДО МОРЯ, ТАК НЕ МОЖНА
СПINNITI НАЦІЇ, що ЛАМАЕ СВОї
КАЙДАНИ, ПРОКИНУВШИСЬ ДО ЖИТТЯ.**

МИКОЛА МІХНОВСЬКИЙ

SUBSCRIPTION FOR 1986

**ANABASIS
23 Armadale Ave.
Toronto, Ont.
M6S 3W7, Canada**

CANADA	\$16.00 (Canadian)
UNITED STATES	\$14.00 (U.S.)
all others:	
BY BOAT	\$14.00 (U.S.)
AIR MAIL	\$17.00 (U.S.)

NAME
ADDRESS

Всю кореспонденцію (лист, чек, пакунок)
просимо адресувати на :

**VALENTYN MOROZ ANABASIS
23 Armadale Ave.
Toronto, Ont.
M6S 3W7
Canada
Tel.: 416-767-6862**

АНАБАЗИС

Остання нарада перед атакою на Лібію. Зустріч
Рейгена з генеральним штабом.

1 (24)

PIK VII

ВЕЧНА 1986

ТОРОНТО

ОЖЕДАНА

А Н А Б А З И С

A N A B A S I S

Ukrainian Magazine

Toronto, Canada

Price \$ 3.75

Виходить чотири рази на рік
QUARTERLY

DATE OF ISSUE:

ISSN 0824-3557

MARCH , SPRING 1986

Second class mail registration number 5730

Publisher — VALENTYN MOROZ

Редакційна колегія

ЯРОСЛАВ ЛЕБЕДИНСЬКИЙ
ВІРА МОРОЗ
ЗОР'ЯНА БЕССЕР
ДМИТРО СТРОІЧ
ВОЛОДИМИР МОХУН
СТЕПАН ГОРЛАЧ
ЛЮБОМИР ХАБУРСЬКИЙ
КАРЛО СОБЕНКО

Обгорта — АНАТОЛІЙ КОЛОМІЄЦЬ

Підписані статті висловлюють точку зору автора,
а не редакції.

Надіслані рукописи не повертаються.
Редакція застерігає за собою право скорочувати
статті та виправляти мову.

Всі права застережені.
Copyright

Передруки дозволені за поданням джерела

СПРАВА МИРОСЛАВА МЕДВІДЯ — ПРОГРАШІ І ШАНСИ

Мирослав Медвідь...

Ще одне українське ім'я у списку мучеників. Де він є? Чи живий? Дехто його вже поховав. То досить типово: люди, нездатні витримати самі, не можуть уявити, що може витримати хтось. Про мене теж писали в час моєї голодівки (у тюрмі), що Мороз «дописує останні рядки». Ось як писала одна добра українська людина тоді, в 1974 році:

«А тепер Валентин Мороз лежить на своїй смертній постелі у Володимири, горезвісній московській тюрмі. Як фізична людина, він програв двобій із чорною імперією. Над його постіллю бентежно схилені (...) ті, в Україні живучі, серця яких не покрилися цвіллю, і ті, розкинуті по всіх континентах земної кулі. Всі вони супроводять його в українське бессмертя, куди він, самотній, але не покинutий, маршує твердою хodoю, упевнено і безстрашно».

Сумний гумор полягає в тому, що я пережив того, хто писав ці рядки... Його вже немає (земля йому пухом), а я живу... У цьому трагікомедія еміграції: ми так звикли до панаходід, що вже не уявляємо, аби хтось міг вижити в тяжкі хвилини. Деякі українські газети навіть подали звістку в 1974 році, що я... вмер. Більша половина редакторів, що писали про це, уже «відійшли», як люблять делікатно, по-панському, висловлюватись на еміграції. А я ж, здається, живу. Нагадується історія з Черчіллем. Він був поважно хворий у 1954 році; в англійському парламенті навіть створили комісію для його похорону. Потім більшість членів комісії вмерли. А Черчіль все жив.

Отже: не поспішаймо ховати. Хлопці з України міцніші, ніж тут можуть собі уявити. Можливо, мають рацію ті, які кажуть, що тут, на Заході, добра система, зате на Україні збереглась людина. Миро-

слав Медвідь скочив височенько двічі у досить холодну воду і нічого йому не сталося. Будемо сподіватися, що ще зустрічатимемо його десь на Кеннеді-ерпорт у Нью-Йорку. Взагалі, чи не забагато ми говоримо про мучеників? Ми звикли до панаходід, і це стало своєрідною наркоманією. Роман Млиновецький, український історик з цікавими думками, казав: ми не святкуємо Конотопу; добре, що хоч знаємо про нього. Ми не святкуємо бою під Мотовилівкою, де 200 січових стрільців розбили 2000 російських офіцерів і переможно пішли на Київ. Ми не святкуємо Сивашу, де Петро Болбочан здобув у 1918 році неприступні позиції більшовиків, і завоював Крим; з точки зору військового мистецтва він зробив чудо. Тé ж саму він зробив трохи раніше під Ромоданом. Німці, його союзники, відмовились штурмувати Ромодан: це було божевіллям. (Штурм Сивашу Німці теж вважали божевіллям, і теж відмовились від спільнih дій). І все ж Болбочан здобув із своїми Чорношличниками Ромодан. Але про Ромодан ми навіть не чули. Зате ми не забуваємо святкувати Базар, Крути — ті моменти, де не ми, а нас били. Пригадую цікавий і сумний випадок. На панаходиду в честь померлого дисидента прийшло 600 людей. Але через кілька днів потрібно було прийти на вибори: Українець кандидував для міського відділу освіти (Борд ов Еджукейшен). Треба було допомогти йому: розносити летючки і т.д. На цей прийшов... один /!/?/ Це був я. Де пахне трупами — біжимо охоче. Де пахне успіхом — не помічаємо.

Але із справою Медвідя сталося інакше. На щастя. Давно помітили, що поети пишуть свої найкращі вірші в тюрмі. Де біль — там часто пробуджуються якісь підземні, приховані ресурси. Справа Мирослава Медвідя виглядає так само: успіх, що виріс із трагедії. Для українського моряка це трагедія подвійна. Річ не лише в тому, що він не зміг вирватися з московської паці, про що мріяв роки і роки. До цього ще додалось розчарування Америкою. Він чекав, що ці люди приймуть його з розкритими обіймами, як втікача з неволі. На нього одягли наручники (не совіти — Американці!) і віддали назад у пекло, з якого він тікав.

Якщо він живий — де візьме він у тюрмах і таборах силу все це витримати? Нам було легше. Ми страждали, але перед нами світила зоря: Захід. Там про нас не забувають. Там за нас боряться. На небі Медвідя вже нема цієї зорі. Захід його продав, як колись чорних невільників. Його трагедія — найчорніша.

Але разом з тим слово «Медвідь» є знаком нашої сили. По суті, це перша українська акція на Заході з **таким розмахом і таким успіхом**. Досить сказати, що в час акції за врятування Медвідя один з українських діячів за три дні виступав сім разів на американській телевізії. Ми ніколи ще не мали такого успіху. На два тижні ми скрізь в Америці заповнили засоби масової інформації українською темою. Це важливо підкреслити: на цей раз справа була подана не якsovietська тема, а як українська. Мирослав Медвідь виступав у ролі українського моряка; це скрізь підкреслювалося. Ще один принципово новий момент: контакт Українців у справі Медвідя з певними американськими консервативними групами, на зразок групи «Стоп». Отже, акція вийшла далеко за «етнічні» межі. Пригадується початок 1980 року. Тоді, післяsovітської інтервенції в Афганістані, ми мали кілька дуже успішних маніфестацій разом з Афганцями в Нью Йорку. Досить сказати, що шість телевізій підряд показали нас на новинах, і кожного разу новини починалися спаленнямsovietського прапора. Але то був епізод, що прозвучав випадково. Тепер же справа Медвідя тримала довгий час Америку в напрузі.

Затримка ритму — це наша вада. /Не тільки наша — це проблема всіх «ділістських» націй/. Маємо на увазі невстигання за світовим ритмом; невміння «вскочити» в події і тенденції, що є в центрі світової уваги. Тепер нарешті ми учимося встигати. Тема дисидентів, у якій нам належить одне з перших місць — то можливо перший випадок в історії, коли ми були в тому струмені, що плив серединою світової уваги. Приклад з Афганістанцями — менший, але показовий. Можуть сказати, що до Карпатської України була привернута в 1938-39 роках увага Європи. Це правда. Але це теж прозвучало епізодично. Тема дисидентів уже прозвучала «епічно». Але найбільше і найуспішніше виявилося це встигання за ритмом (якого нарешті вчимося) у справі Медвідя. Ми були в центрі подій, що сколихнула Америку.

* * *

Задумаймося глибше: чому справа Медвідя викликала такий резонанс в Америці? **Що, власне, сталося?** Чи то щось нове в американській практиці? Не жаль, ні. У бюллетені «Хроніка репресій в Україні», що його видає Н. Світлична, була якось інформація: «пара зі Львова» прорвалась на авті крізь ворота американської амбасади в Москві. Мабуть, ця пара думала, що їх політ до Америки — це вже справа кількох днів. Та все пішло інакше. Як інформує бюллетень, людей зі Львова «переконали залишити амбасаду». Який мілій стиль... «Переконали залишити»... То так якби написати не «вбили людину», а «переконали вмерти». По суті ж цю пару зі Львова вигіхнули за ворота амбасади в Сибір, знаючи, що відтепер ці люди будуть довгі роки гризти вічну мерзлоту... Видно, «общедемократичний» стиль не дозволяє так просто і щиро написати, що Американці послали цих людей в Сибір, на муки.

Групи, що займалися справою Медвідя, дослідили, що лише в Луцьянії було 118 випадків відслання втікачів назад, на «соціалістичний» корабель.

Точніше: мінімальна цифра — 96, максимальна — 118. Але все це робилося тихо, без галасу. Цікава річ: ніби й демократія в Америці, нічого не заборонено — а спробуй винести подібні справи на поверхню... Ніхто не надрукує; хоч велике число осіб знало про це, але справа була замаскована міцніше, ніж у будь-якій диктатурі. На цей раз шило вилізо з мішка, завдяки щасливому випадкові. Кажуть, що коли Рейген дізнався про «втечу» цієї інформації в гущу людей, він сказав до близького конгресмена: «I never had such trouble».

Покищо зробімо спробу аналізи: **чому Американці віддають втікачів? Чи всіх віддають?** Мабуть, причини, чому Америка не бажає приймати втікачів, можна звести до двох категорій.

Перша. Перенаселення Америки. Це — багата країна; коли б пустити усіх бажаючих, то Америку затопили б міліони з Бразилії, Африки, Індії, Польщі... Де взяти на всіх ресурсів?

Друга. Охоту до переміни місць має **перш за все** різне шумовиння, шукаючи пригод. Статистика каже, що в Австрії, наприклад, яка вже стала воротами до західного «раю», з десяти польських втікачів лише один має дійсно політичні причини. Але всі кажуть, що вони є «Солідарність».

Що ж, причини реальні. Але... Згадаймо справу з тими Кубинцями, що їх Фідель Кастро силою вигнав до Америки кілька років тому. Це були виключно злодії, бандити, наркомани, повії. I всіх Америка прийняла! Із СРСР Союзу до Америки приїхало вже кілька сотень тисяч легальних втікачів — ім теж не відмовили, і «перенаселення» не було на перешкоді. Тепер поставмо перед собою /і перед Вашингтоном/ питання: чи це були найкращі люди? Кожний скаже, що це питання смішне. У випадку з Кубинцями то був найгірший елемент, свідомо вкинутий до Америки з метою дестабілізації цієї країни. Ті ж, що приїхали з Москви — то просто міщани, яким снилися долари. В тому то й річ, що кращих не випускають. Артисти, письменники, дипломати мусять вириватися нелегально. I десятки їх повернули в лапи КГБ. Отже, це тактика Москви (і сателітів): випихати на Захід гірших. (Не кажемо, що серед легально випущених нема добрих людей, — часом проскочить і добра душа. Але йдеться про тенденцію). Тих, кого Москва згоджується випустити на Захід, можна поділити на дві групи. По-перше, шмагуни. Це звичайна річ у стосунках між державами: засилання інформаторів. Тут багато коментарів не потрібно. По-друге, це, як бачимо, люди свідомо вислані з метою дестабілізації Америки. Про Кубинців уже була мова. (В околиці Мінхену, де поселили подібну групу, баварська поліція мала круглодобовий «джаб»: завжди хтось когось різав, хтось був накурений, чи виламував чужі двері. Будинок у тому ж таки Людвігсфельді, де живуть Українці, за 30 років ані разу не відвідала поліція. Проте висилають назад, до «соціалізму», саме чомусь Українців, наприклад, Медвідя). Років зо два тому газети писали, що в Нью Йорку з'явилася нова мафія: «російська», що складається зsovietських новоприбулих. (По суті — російськомовна, бо практично всі новоприбулі — жидівського походження). Як бачимо, і тут була свідома мета дестабілізації Західу.

Без сумніву, випускаючи кримінальний елемент на Захід, КГБ іsovітська міліція мали в руках усі біографії, і при бажанні могли не пустити.

Що ж виходить? Гірших Америка прийняла сотні тисяч; кращих — відсилають назад. Значить, не перенаселення є тут причиною, а воля Москви. Ось чому справа Медвідя викликала такий вибух обурення в Америці: виявилося уперше так ясно, «з тріском», що **ім'граційну політику Америки диктує Москва!** З Москви наказують, кого має прийняти Америка, і кого відслати назад.

Чи Америка єsovітською кольонією? Це не питання-жарт.

Пригадаймо протикомуністичний переворот у Чілі. Там збиралися сотні людей в амбасадах певних країн, що хотіли втекти за кордон. В італійській амбасаді навіть вже не вистачало місця. І ні одного не віддали назад. Це — святе правило дипломатичних установ: політичного втікача ніхто не віddaє. Чому ж віddaє Америка? Отут і виявилося, що **розміри московського впливу в Америці — багато більші, ніж звичайно думають.** Ми знали у таборах, що Фінляндія, Іран, Афганістан (тодішній) віддавалиsovітських втікачів назад. Я бачив бідолах у таборі, які перейшли фінський (чи іранський) кордон і думали, що вони вже на волі. Але їх віддали назад. Світ обплутаний московськими грошима. Там, у таборах, це знають. Але Америка уперше дізналася про це так різко із справи Медвідя.

Зрештою, Америку обурив не в першу чергу сам факт видачі Медвідя наsovітський корабель. Коли віддалиsovітам Литовця Кудірку — це можна було пояснити як **випадковість:** дурний капітан, що знався на морських мапах, але в усьому іншому був звичайним ослом, просто не зоріентувався. Таким було загальноприйняте пояснення. Але у справі з Медвідему же не скинеш вину на «дурного капітана». Медвід утік — його віддали — він скочив у воду знову. Тут уже «місцева» влада не могла вирішувати сама. Звичайно, пеед обличчям скандалу світових розмірів Вашингтон розіграв комедію: покарав місцевих службовців. Як у байці «Вовк і Ягня». Без сумніву, такі справи місцева влада не вирішує. Ухвала була зроблена у Вашингтоні. До речі, одна цікава деталь. Медвідя повіз човном неsovітський корабель не полісмен, а службовець **фірми, що продаєsovітам збіжжя.** Перед поїздкою цей службовець одягнув на Медвідя наручники. Дивна річ: у демократичній Америці хтось, крім поліції, має право одягати наручники на людину? Що то за фірма з правами поліції? Який стиль її стосунків з Москвою? Чия це фірма? Американська, чи лише під американським прапором? Америка вже малаsovітського президента під американським прапором. Хто і коли дав цій фірмі право одягати на людей наручники? Де був опублікований цей дозвіл? Президент не може сам, без конгресу, видати ані доляра на допомогу повстанцям в Нікарагуа. (І конгрес таки не дозволив!) А тут віддають людей на муки, одягають на них наручники цивільні люди, не поліція; і ніколи не питали дозволу в конгресі. Тут вилізо ще одне шило з мішка. Повстанці в Нікарагуа — протикомуністичні. Для них, бачите, потрібоно ухвали конгресу. І навіть якби конгрес дозволив, знайшлися б у Ва-

шінгтоні якісь «горгівці збіжжям», які б загальмували посилку ракет і кулеметів цим людям. Але коли треба зробити послугу Москві — питати в конгресі не потрібно. І ніхто не протестує.

Розміри скандалу (і сорому) стали ще більшими, коли на сторінки газет виліза нова тема: чи дійсно Медвід був показаний Американцям, коли він підписав заяву, що хоче повернутися «на родінну»? Коли Ваймена, першого Американця, що бачив Медвідя і показав йому шлях до поліції, спітали, чи «Медвід-2» і «Медвід-1» — ті самі особи, Ваймен відповів: «Дефінітівно ні» («Абсолютно ні»). Заява заслуговує на довір'я. Він служив у поліції; це було його професією: розпізнавання людей. З опитів груп, що займалися справою Медвідя, вияснилося: члени цих груп на 75% впевнені, що другий раз совіти виставили підставну особу. Ваймен навіть заявив, що «другий Медвід» — це один з моряків, що бігли ловити Медвідя і питали його (Ваймена), чи він не бачив тут моряка.

Отже, напрошується думка, що міжсовітами і Вашингтоном була тиха домовленість: ви дайте підставну фігуру, ми її покажемо дурній публіці і всіх переконаємо, що Медвід «хоче повернутися додому». Саме це обурило Америку: всі побачили, що Американці разом з КГБ віддали Медвідя до тюрми. І думали, що ніхто не помітить, як у попередні 118 разів. Кажуть, що Рейген віддав Медвідя, аби «не торпедувати зустріч у Женеві». Але Рейген міг сказати до Горбачова: «Чого ж варта ця зустріч у Женеві, якщо один моряк може її спинити? Чи це щось поважне в такому разі?» Уперше за довгі десятиліття престиж Америки упав так низько. «Не вірю більше вам» — так називається вірш, поміщений в одній з українських газет.

НЕ ВІРЮ БІЛЬШЕ ВАМ

(ПРИСВЯЧУЮ МОЛОДОМУ
УКР. МАТРОСОВІ —
МИР. МЕДВІДЕВІ)

Не вірю більше вам —
облюдні біснесмени,
за ваші вчинки, ваші скверни,
за вашу лож.
Щоб вам язики задубіли
в вашій неправді за права
людини бідної в неволі,
що у своїй нещасній долі
сховалася у ваші сіни,
як оцей хлопець — українець —
просив притулку- милостині...
Та на обличчях ваших синіх
не було крихти милосердя:
за спокій, біснес цей проклятий,
ви його кинули у пашу
звірюки лютої і кати...
Хай оцей вчинок ваш ганебний
карбом вам стане на **сумлінні!**
Знать, як би це був зайдорданський,
чи Сахаров, чи хоч Щаранський,
ви би рамена отворили
та ген по світі голосили,
що ви дали азиль, свободу
борцям за право всіх народів.

Та українцеві неварта,
ба небезпечно грati в карти,
коли тут біснес та «розв'язка»,
що й певний спокiй i порядки
помiж потугами на час...
О, почекайте тiльки трошки,
прийде прозрiння теж у вас.
Юнак очей не сам в країнi.
За ним стоять вже мiльйони
зiллятi в боi за свободу.

Hi! вiн не сам!
О, раз прокинесь «Анкель Сам»,
та вже не буде anі броду.
щоб прiрву-рiчку перейти
I десь приятелiв знайти,
аби подали помiч, силу
пiд серцем нашої планети,
коли над iхнiм небосхилом
червонi загудуть ракети.

Цей вiрш небагато вартий як поетична вартiсть.
Але це — **загальний голос всiх нас**. «Не вiро бiльше
вам»; довiр'я до американської полiтики ще нiколи не
падало так катастроfично низько. Пiсля справи Медвi-
дя звiльнення дисидентiв утратило будь-який сенс.
Щоб домовитися в Женевi про вiїзд на волю Боннер —
для того вiддали в неволю українського хлопця. Чи
усвiдомлює Олена Боннер: щоб вона не вмерла з
голоду в засланнi — тi дали зiстi Мирослава
Медвiдя. Може колись Медвiдь все-таки приїде до
Америки. Як гляне президент йому в очi? В якiй ролi
Америка буде вiтати Медвiдя? Як совiтського в'язня?
Але ж вiн **спiльний**, совiтсько-американський в'язень.

I ще одне шило вiлiзло з мiшка (скiльки їх було
в тому демократичному мiшку!). Газета «Ю-Ес-ЕЙ
Тедей» помiстила перед зустрiччю в Женевi список
вимог з обох бокiв. Серед вимог Рейгена стояло:
«Джiш емiгрейшн». Он воно що! Не емiграцiя для
всiх людей, а тiльки для **Жидiв...** Мимоволi
згадуються часи Гiтлера, коли Европа була обвiшана
табличками «Нур фiр Дойче» («Tiльки для Нiмцiв»).
Тепер цю табличку можна повiсити на американськiй
полiтицi людських прав: вона зарезервована тiльки для
жидiв. То що ж тодi називається расизмом? Це — ви-
ключочнi привileї лише для однiєї нацiональної групи.
Америка знала расизм у своiй iсторiї. Але коли iсну-
вав расизм бiлих проти чорних — це був расизм 90%
населення против 10%. Коли говорити про расизм
«Васпiв» — то це расизм для 30-40% населення
проти решти. Але ж тепер **Жиди складають** в Америцi
3% населення. I американська газета пише (не хова-
чись!), що право на вiльний вiїзд зарезервоване лише
за ними. **Щe нiколи в iсторiї Америки така маленька**
група не мала такого великого впливу. Саме так треба
ставити питання; тодi нас помiтять, бо зрозумiють, що
ми вносимо якийсь вклад в американське життя,
показуємо Американцевi те, чого вiн не бачить.

Тут ми пiдходимо до дуже важливого питання:
правдива роль вiзенталiв. Як став можливим такий
наймовiрний вплив Москви на Америку? — Саме
через них. Вони є зв'язковими фiгурами. **Без них**
Москва нiзацiо не могла б так глибоко проникнути в
американське життя.

Дiя американського уряду в справi Медвiдя є
 антиамериканською в кiлькох вимiрах. Якби провести
референдум в Америцi: чи вiддавати Медвiдя совiтам?

Без сумнiву, бiльшiсть (величезна) сказала б «нi». Значить, уряд у даному випадку був проти волi величезної бiльшостi нацiї, тобто не репрезентував її. Друге. Головний союзник Америки на Сходi — це опозицiя. I то не лише з нашої точки зору, але й з точки зору iнтересiв Америки. Чого найбiльше прагне Американець з його найбiльшими в свiтi достatkами? Гарантii проти атомової катастрофи. Над свiтом висить на волосинцi атомовий меч. Як зробити, щоб вiн не впав? Тобто: як зробити совiтську зовnishню полiтику менш експансивною? Сенс у тому, що змiни у зовnishнiй полiтицi Москви можливi лише **через внутрiшнi змiни**. Доки всерединi цiєї iмперiї нема вiд-
чутної опозицiї, вся енергiя режиму спрямована **назовнi**, на експансiю. Через те Москва й захопила пiвсвiту. Вiзьмiмо два приклади: Індiя i Китай. Індiя не є жодною загрозою для сусiдiв. Чому так? Чому нiхто й не думає розмовляти на тему iндiйських плянiв свitoї **домiнацiї**? Таких не iснує. Бо Індiя поглинuta **внутрiшнimi** проблемами; вони поглинають всю енергiю. Китай — iнша рiч. Внутрiшньої опозицiї по сутi нема; тому цiлий потенцiял енергiї **спрямований** назовнi, як експансiонiстський тиск на сусiдiв. Лiквi-
дувати московський тиск на свiт — це означає дати хiд **внутрiшнiм** опозицiйним процесам у **совiтськiй** iмперiї. Тодi наступить природний **баланс** у полiтицi, бо необхiдна частина енергiї буде спрямована всередiну. Як бачимо, єдиний спосiб вiдвернути атомову катастрофу — це пiдтримувати опозицiю в Совiтсько-
му Союзi. Той, хто має клопоти в хатi, не має часу думати про пляни клопотiв проти сусiда.

Сила Кремля полягає не в зброї. Сила Кремля — це «роздушена людина», яка вiрить, що Кремль всесильний, а вона i її спротив нiчого не вартi. Цей стандарт уже захiтався. Вiйна в Афганiстанi, яку Москва не може виграти, показує всiм, що Кремль не є всесильним. Люди стають все смiливiшими, i вiра в те, що вони можуть змiнити щось власними руками, росте з кожни м днем. Саме цю тенденцiю повинен пiдтримувати Захiд у першу чергу. Кремль панiчно боиться цього розмороження совiтської людини. Тому новий, горбачовський, плян полягає в тому, щоб затиснути усе всерединi **системою ресталiнiзацiї**, а для Захiду говорити про «лiбералiзацiю». Москва найбiльше боиться, щоб Захiд не почав шукати дороги до прямих контактiв з **Іваном**, тобто з мiлонами простих совiтських людей. Москvi треба, щоб вся увага Захiду була привернутa до фiгури панi Горбачов, яка нiбито в два рази тонша вiд фiгури панi Брежнiєв. Доки бавляться цими фiгурками, Захiд не прииде до думки, що мати контакт безпосередньо з **Іваном** — це означає шанс тримати за горло кремлiвський режим. Так само як Москва тримає тепер за горло Америку саме тому, що має доступ i вплив до широкої американської публiки, до життя в цiому. Доки Америка не має дiялогу з мiлонами совiтських людей — Москва всесильна, бо про масову опозицiю не може бути мови. Замiсть спроб нав'язати i шукати такi контакти, Вашингтон їде в Женеву i привозить звiдси мiшок вitru. Американськi iнтереси вимагають контакту з Медвiдем, тобто з масою людей на Сходi. Замiсть того, Медвiдь вiддали до тюрmi, щоб була «успiшною» Женева. Це страшний удар по опозицiї на Сходi, бо кожний такий випадок переконує «iвана», що

Москва всесильна, наказує Америці й робить там що хоче.

Над світом висить атомовий меч на волосинці...

Як видають ще одного Медвідя на совітський корабель — волосинка тоншає, бо Москва стає ще сміливішою і ще нахабнішою.

Тому дії Вашингтону в справі Медвідя є в повному розумінні слова протиамериканськими. Якби в Північній Америці вміли про щось думати, крім бейзболу, певних осіб з вашингтонської адміністрації судили б за дії проти Америки. Але як? За антиамериканізм в Америці не судять. Такої статті нема. Була колись, за Маккарті, але потім її визнали недемократичною. Проте в Америці можуть судити за антисемітизм. Отже: за дії проти 97% населення нікого судити неможливо. Але за дії проти 3% населення — можна. Немає потреби доводити, що це найбільші привілеї такої маленької етнічної групи в історії Америки.

* * *

Що ж нам робити?

Перш за все: справа Медвідя усе ще тається в собі великих шансів для нас, Українців. Ми чудово використали вибух обурення, спричинений нерозсудним вчинком Вашингтону. Але то дарунок долі. Тепер приходить час великої праці. Що є головною перешкодою в цьому? Ми за психологією — північноамериканці. Нас трудно заставити щось робити більш як два тижні. Ми охоче робимо щось, коли в цьому є елемент гри і розваги. А тут уже лише праця — нудна і довга.

Добре, що справа Медвідя знову порушена в конгресі. Добре, що про неї далі пишуть. Але це велика небезпека: думати, що тепер усе вже зроблять адвокати і чиновники. В адвокатів справа іде добре тоді, коли їх підтримує громадська акція. Конгресмени наполегливі тоді, коли знають, що в іхніх округах виборці щось роблять, і що це вплине на вибори. Потрібні дальші акції, маніфестації, протести. Доброю є ідея зорганізувати **Медвідь-день** — масову маніфестацію у Вашингтоні у перші роковини того дня, коли **Медвідь скочив у воду коло Нью Орлеану**. При добрій тактиці в справі Медвідя **можливий новий воторгейт** — це не перебільшення. Тут маємо двох союзників, зацікавлених у цьому. По-перше, — демократи. У наступному, передвиборному році їм потрібний якийсь «стинк» проти республіканців, якась вагома компромітація цієї партії. По-друге, певні праві групи Американців. Знаємо, що вони не дуже впливові, але їх впливи в сучасній Америці поступово ростуть. Практично ми потребуємо зараз зробити три речі. Перше — це створити **єдиний центр** для координації справи Медвідя. Друге — це ефективніший зв'язок з американськими групами, що зацікавлені справою Медвідя. Без них наші дії не вийдуть за «етнічні» рамки. І третє — до справи повинні приєднатись канадські чинники. У жовтні минулого року, коли в Америці кипіла праця, канадські Українці спали. Мабуть, це значно знижило ефективність акції, бо в Америці Українці і близько не мають таких можливостей **парламентарних лobbістських шансів**, які мають Українці Канади. Досить сказати, що в Амери-

ці ми не маємо навіть жодного стейтового сенатора; в Канаді ж на аналогічній позиції є десятки Українців.

Ще одне важливо зрозуміти. Немає значення результат акції. Ніхто не має гарантії, що ми побачимо Медвідя в готелі «Пляза» коло ООН в Нью Йорку, як це було колись зі мною. Але **сама акція** має величезне значення. Це — можливість тримати українське питання на поверхні американського політичного життя, заповнювати ним сторінки медії. Немає також значення ким є, власне, Медвідь (ми ж нічого про нього не знаємо). Він порізав собі жили, коли його віддали другий раз совітам. Із тюремної практики відомо, що так люблять поступати кримінальні хлопці. Але ким би не виявився Медвідь (кримінальним, пияком, шукачем пригод) — це не має значення. Він уже для нас герой назавжди. Бо він зробив для української справи в Америці такий резонанс, як ніхто досі.

В центрі наших зусиль повинно бути одне гасло: **«Ми хочемо доступу до Медвідя, де б він не був. Хочемо зустрітися з ним»**. Акція на захист Медвідя дала ще один дуже цінний результат: вона показала важливість певних груп для української політики. Маємо на увазі ті **неформальні** групи, що спонтанно сформувалися в 70-ті роки, в процесі боротьби за звільнення українських політв'язнів. Вони називалися по-різному: «Комітет оборони переслідуваних в Україні», «Комітет оборони Мороза» тощо. Всі вони утворилися поза межами традиційних українських структур. І... саме тому виявилися дуже ефективними, бо **не були зв'язані традиційною українською політикою, орієнтованою на 40-ві роки**. Виявилося, що справу Медвідя зробили саме ці групи; вони були в центрі акції. Це приємна несподіванка. На протязі останніх років ці групи, здавалося, вже полиняли і постаріли, втратили відчуття, що ж робити далі, в час, коли дисидентська тема не є такою атрактивною. Але у справі Медвідя вони знову показали себе «молодими». Цікаво, що офіційні українські чинники лише заважали цим групам (то сумна правда), коли пробували конкурувати в «акції Медвідь». Без сумніву, є дуже важливим зберегти такі групи. Покищо ми не маємо чим їх замінити.

У справі Медвідя ми самі побачили, на що ми здатні. Нібито всі світові мафії проти нас,— а ми все ж заставили Америку два тижні говорити про Українця. Ту Америку, якою керує хто завгодно, лише не Американці. Може, найбільшим подарунком долі було те, що справа Медвідя повернула нас у **наступальний бік**. Ми цілий час змушені оборонятися проти «вор-кримінал» диверсії. Це і є розрахунок Москви, здійснений руками візенталів: причепити нам дрібний клопіт, щоб ми не мали часу думати про ширші, масштабніші речі. В «акції Медвідь» ми автоматично перейшли на наступальний тон; а це єдина передумова успіху: атмосфера наступальності.

* * *

Я мав намір написати відкритий лист до Рейгена з приводу інтриг проти мене на «Радіо Свобода» (матеріял на цю тему був у попередніх числах «Анабазису», в «Юкрайнієн Віклі», «Спілтайт» та інших газетах). Лист таки буде — але вже не

такий, як плянувався. Я мав намір пояснити Рейгенові, хто є хто і що є що, розповісти правду. Тепер я бачу: я був найвіною дитиною. Що йм пояснювати, коли вони й так все знають. Вони ж разом із совітами зв'язали Українця і віддали до тюрми. Якщо на вимогу Москви Вашингтон віддає на довгі роки тортури абсолютно невинну людину,— то що ж вже говорити про якогось журналіста, невигідного Москві? З Москви просто зателефонували до Вашингтону і сказали: заберіть цього автора з «Радіо Свобода», бо він нас **кусає**. Він нам робить клопіт.

Ми всі пам'ятаємо бій за «Радіо Свобода» в 60-ті роки, коли Москва робила тиск на американські чинники, щоб закрити цю висильню. Ми раділи, думаючи, що виграли бій. Але ми не помітили, що «Радіо Свобода» все одно **знищили**. Так, воно є, але його нема. Що говорити в мікрофон, і що не говорити — диктує Москва. Якось я був здивований, прочитавши у тижневому тексті української редакції матеріал на тему історії України. Зміст його був **більш промосковським, ніж у контролюваному Москялями Києві**. Я тоді подумав про автора цього тексту: що він, дурний? Тепер я бачу, що дурним був я. Автор вищезгаданого тексту добре зрозумів, як треба говорити в мікрофон, аби втриматися на праці. Треба бути промосковським — тоді **не маєш клопоту**. Треба бути песиком, який гавкає так, щоб нікого не налякати. Саме за цим принципом формуються редакції у «Радіо Свобода». І не лише українська. Досить сказати, що польська редакція мусила вибачатись перед Ярузельським за те, що в одному з пересилань порівняла його з Гітлером. Звичайно, Поляки вибачились не самі. Їх заставили з Вашингтону. За що ж вибачатися? Кого ж порівнювати з Гітлером, як не Яру-

зельського? Хто ж душить мотузком попелюшків? Мимоволі приходить на пам'ять сучасний віц: Брежнєв проковтнув Картера, і Картер сидить у Брежнєва в животі. Аж бачить: збоку є Ярузельський. «А ти де тут взявся?» Ярузельський відповідає: «А я заліз з другого боку». Отже, Америка вже вибачається навіть перед тими, що залізли з другого боку. Дуже почесна позиція для такої потуги...

Я напишу відкритого листа до Рейгена. Але він вже не буде наївним. Не має значення, чи він допоможе мені практично. Тут уже справа принципу. Я не знаю ще всього змісту листа. Але кінець я вже знаю. Він звучатиме так.

Коли Хрушчов приїхав до Америки, американський президент подарував йому три річі: корову, собаку і барана. Корова прибігла за півроку знову до Америки й каже: там всі доять, а їсти ніхто не дає. Собака повернулася за рік і каже: там всі крадуть і всі брешуть; я там не маю що робити. Чекають на барана: коли повернеться. А про барана не чути. Нарешті пишуть йому листа: коли повернешся, баран? А баран відписує: я й не думаю повертатися. Я тут вступив до партії і став головою колгоспу.

То старий віц з України. Після ганебної справи Медвідя його в Україні напевне оновили. Кінець його тепер звучить так: «А баран довго не повертається, бо його послали до Сибіру, в спеціальний вишкільний центр. А як добре вишколили — тоді послали до Америки, і він став головним доразником президента в питаннях «Радіо Свободі».

JEAN MOORE

THE BALLAD OF MIROSLAV MEDVID

Come and listen to the tale of a desperate young man,
Who yearned for his freedom in a freedom loving land.

Sealing his papers in a jar, he then took a mighty dip
In the cold dark waters of the muddy Mississip'.

Swimming to the levee's bank, on joyous hopes he dwelt,
Never thought the border guards would send him back to hell.
You, sailors, all be wary of the land of dreamy dreams
And never jump ship at the port of New Orleans.

Moving up the river, got to get a load of grain,
Never give a damn about the youngster from Ukraine.

The hammer and the sickle just thumbs its haughty nose
At the U.S. eagle and the Senate's useless prose.
For justice is deaf and she never hears the screams
And the cries of desolation of a young man's dreams.

Forget the thrills of Mardi Gras, its phony kings and queens,
Never jump ship at the port of New Orleans.

Those sixty miles inland, on this muddy old stream
The hammer and the sickle forever reigns supreme.
And there is none to hear your moaning, none to hear your sighs,
The proud Russian banner its supremacy implies.
And the daring young seaman from struggling Ukraine,
Will we ever know this sorrow, can we ever feel his pain?

Ye Seamen all be wary of exotic tropic scenes
And never jump ship at the port of New Orleans.

Авторка цієї балади, Jean Moore, має 71 рік.

СТОП ! ДЯКУЄМО !

З приємністю повідомляємо, що збірка на нову книгу
Валентина Мороза «Чи треба українського візенталя?»
успішно закінчена. Зібрано 6494 канадських доларів.

УСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ —
ДЯКУЄМО !

НА КНИГУ «ЧИ ТРЕБА УКРАЇНСЬКОГО
ВІЗЕНТАЛЯ?» ПОЖЕРТВУВАЛИ (в доліарах):

Роздольська А. — 10; Зубик А. — 20; Голик С. —
50; Скиба П. — 50; Процак Л. — 50; Паньків О. — 5;
Костюк М. — 10; Юрікв М. — 100; Романовський В.
— 6; Бачмага А. — 10; Довгенко М. — 50; Королюк С. — 4; Бессер З. — 150.

BLOOR JANE
HARDWARE

БРАТИ МАЙДАНИ — ВЛАСНИКИ

2392 Bloor St. W. Toronto, Ont.

Tel.: 769-3114

Різні господарські залізні товари і
знаряддя, кухонний посуд — металевий
шкляний і порцеляновий
Ключі тощо

UKRAINIAN ART CERAMIC CENTRE

2388 BLOOR STREET WEST

TORONTO, ONTARIO, CANADA

766-6691

M. KOPYSTANSKY

ПРО ОДНОГО «ВОР-КРІМІНАЛА», ЩО НІКОЛИ НЕ ХОДИВ ДО ТУАЛЕТУ.

Отже, «Джуш Прес» пише, що Іван Дем'янюк убив 900 тисяч людей. Бідний чоловік... Виходить, не мав коли ані їсти, ні пити, ані до туалету ходити.

І друге, найважливіше. Тепер ми розуміємо, нарешті, що Гітлер і вся гітлерівська машина — не винні. Виявляється, всіх Жидів убив один Іван Дем'янюк. До речі, первісна цифра жидівських втрат у Другій світовій війні становила 600 тисяч; Її називали жидівські дослідники. Де ж Дем'янюк узяв додаткових

300 тисяч? І кого вбивали «вор-кріміналез»?

Чудеса в решеті: воювали ж сім літ Німці, Японці та Італійці. Але вони, виявляється, нікого не вбивали. Вбивали тільки Українці (бездержавна нація!)

Щось виходить, як у старому совітському віці про жида-бухгалтера: «Скільки буде два і два? — А скільки вам треба?»

Demjanjuk Accused of 870,000 Deaths

By YAakov RODAN

JERUSALEM — Israel is preparing for the biggest trial since the Adolf Eichmann case — that of Ivan Demjanjuk, charged with being responsible for the deaths of 870,000 Jews during World War II.

Seven years after the original request, the United States extradited the 66-year-old Demjanjuk to Israel on Feb. 28. He landed on a special El Al flight to Ben-Gurion Airport where U.S. marshals handed over the accused war criminal to Israeli police.

Israeli prosecutors say the Eichmann and Demjanjuk cases complement each other. Eichmann was the architect of the Holocaust and represented the bureaucrat who drafted Nazi policy. Demjanjuk allegedly carried out the killings in the Nazi death camps.

This will not be a trial concerning the entire Holocaust, Justice Minister Moshe Nissim said, but a trial concerning how the Holocaust was carried out, and naturally mainly at Treblinka.

Police investigators are questioning Demjanjuk nearly daily over his activities in World War II. The investigation, officials say, will last at least two months before the trial will begin. Officials say that if Demjanjuk is found guilty, he will be sentenced to death in accordance with the 1950 Nazis and Nazi Collaborators Law.

The law orders capital punishment for any Nazi committing a crime against the Jewish people. This is defined as killing Jews, or placing Jews in living conditions calculated to bring about their physical destruction.

At his first court appearance on March 2, Demjanjuk, a large man wearing a brown suit and open-necked white shirt, expressed fear over his trial. He told Jerusalem Judge Aharon Simcha that he had read in many newspapers that he would be executed.

Judge Simcha said no sentence had yet been determined. He said the death penalty was the maximum sentence but was not mandatory.

Demjanjuk, in his court appearance, was charged with operating the gas chambers at the Treblinka death camp in Poland. Police Deputy Commander Alex Ish-Shalom told the court that Demjanjuk had fought in the Soviet Red Army, was captured by the Nazis and served the Nazi campaign to exterminate Jews.

Ish-Shalom said Demjanjuk had proved so efficient in his role that he was transferred to Treblinka to operate the gas chambers. There, Demjanjuk carried a sword, cut up Jewish women and children lined up for the gas chambers — which they were told were showers.

JEWISH PRESS

Israel's Nazi charge put in doubt

Reuter

BARCELONA

A Spanish survivor of the Second World War Nazi death camp at Treblinka says John Demjanjuk, being held by Israel for murders he is alleged to have committed in the camp, is the wrong man.

Joaquin Garcia Ribes, 85, who was interned in Treblinka for one month in 1943, said in a story published yesterday in the newspaper

Diario de Sabadell that the real camp executioner was a man whom inmates called Ivan the Terrible.

He said this man was stabbed to death on Aug. 2, 1943, by an inmate who was being tortured.

"I associate the name of Demjanjuk with one of the camp wardens who guarded me while I worked as a carpenter," Mr. Garcia Ribes said.

JEWISH PRESS

Чи не посадять вони себе в цю клітку?

В обороні І. Дем'янюка... «ПОСТУП»

(Адвокат І. Дем'янюка — М. О'Коннор зробив важливі заходи в Барселоні, Еспанія)

Барселона, Еспанія. - Украйнський американський лікар д-р Мирослав Драган повернувся з подорожі до Еспанії й повідомляє нас, що 85-літній еспанець Йоахім Гарсія Рібез, який був у Треблінці в той самий час, коли там діяв т.зв. «Іван Грозний» і рішуче заперечив жидівські обвинувачення, що тим «Іваном Грозним» міг бути Іван Дем'янюк. Йоакім Гарсія Рібез уже проголосив свої

зізнання в десятках пресових інтерв'ю для европейської преси, яка цікавиться його зізнаннями, а також виступав уже і в еспанській телевізії.

Рібез перебував у Треблінці як цементовий робітник у таборі примусової праці. Цей табір робітників був дуже близько горезвісного табору-крематорії, в якому нацисти спалювали жидів. У робітничому таборі були люди багатьох національностей, вклю-

чно з українцями, поляками й іншими слов'янами, а в таборі з крематоріями були у великій більшості жиди. Робітники мали право відвідувати табір для призначених на смерть в'язнів і вони це часто робили.

Рібез був у тому таборі для призначених на смерть і бачив «Івана Грозного» в його „зайнятті”. Він каже, що «Іван Грозний» був найменше 15 центиметрів вищий від

Дем'янюка, кремезніший і вже тоді мусів бути бодай 40-літнім, отже тепер мав би бути около 85-літнім старцем, так само, як Рібез. А Іван Дем'янюк багато нижчий і молодший, отже він не міг бути «Іваном Грозним».

Д-р М. Драган мав щастя (хоч з великими труднощами, бо в Еспанії телефонічна сполука з „хожденісм по муках” і він мусів багато разів пов’язуватися з людьми в Барселоні, телефонуючи з Барселони — через Америку!) познайомитися з еспанським Ізидором Компта Касасом, якого дружиною є Меланія Заяць, з родини Сосенків. Ізidor і Меланія Касаси розмовляють дуже добре українською, еспанською й англійською мовами. Довідавшись про зізнання Рібеза, вони перші відшукали його й почали повідомляти про його зізнання кого тільки могли. Коли ж до них добився д-р М. Драган, тоді почали спільно новідомляти всіх: першусього адвоката І. Дем'янюка О’Коннора, українські Комітети Оборони Дем'янюка в Клівленді й Ньюарку, важніші американські урядові станиці, чільні амбасади, пресові агенції і тому подібне.

І саме тому американська пресова агенція «Асоціейтед Прес» і британська «Ройтер» вже подали вісті про зізнання Рібеза минулого тижня.

Але, як знаємо, т.зв. „велика преса” ЗСА, цебто найбільші шоденники, знехтували ці „гарячі” вісті й навіть не згадали їх... Тільки деякі малі місцеві часописи подали цю вістку.

Появі першого інтерв’ю Рібеза в Еспанії і переданні до

пресових агенцій, до Рібеза зголосились телефонічно якісі люди, які представились як „жидівські оборонці Дем'янюка” й хотіли бачитись з Рібезом, щоб уточнити деякі факти з його розповіді. Але, що був кінець тижня й наблизався їхній „шабаш”, то ці „релігійні” люди заповіли свій приїзд на початку наступного тижня...

АДВОКАТ О’КОННОР ВИПЕРЕДИВ „ЖИДІВСЬКИХ ОБОРОНЦІВ”

На щастя, повідомлений про все адвокат М. О’Коннор прибув до Барселони раніше, як заповіджені „жидівські оборонці” і у вівторок, 11 березня цього року в 3-годинній розмові з Рібезом записав його зізнання, а в середу, 12 березня уже приготував переклад тих зізнань англійською мовою та плянував свої дальній оборонні заходи.

На жаль, у той сам час, т.зв. „великі” американські засоби комунікації (преса, радіо, телебачення) виявились дуже „маленькими”, бо на запити в цій справі відповідають, що „їх ця історія не цікавить”, а навіть нахабно кінчають розмову, кинувши телефонічну трубку, аж у вухах ляшить... Історії про „білних ранених звірят” для них цікавіші, як рятування невинного чоловіка, що нагло впав у петлю КГБ, ОСІ і жадного пімети жидівського правосуддя...

Але всетаки маємо надію, що світове сумління може ще вплинути на жидівських суддів, і вони могли б навіть дати доказ, що їх справедли-

вість винна і шляхетніна від американської, яка мучила Дем'янюка 10 років, щоб вкінці обмити свої руки і вислати його до Єрусалиму. Хто знає, може Єрусалим стрепенеться й пригадає собі вимоги своїх релігійних традицій у більш людній формі, як у ЗСА...

А поки що довідусось, що як не можна буде засудити Дем'янюка, то вже є новий кандидат на «Івана Грозного», якого ОСІ „тримає у резерві”...

В останній хвилині перед днем цього числа ми отримали додаткові інформації з Барселони від Меланії Заяць-Касас, що адвокат М. О’Коннор буде в середу, 12 березня ц.р. в еспанського адвоката й нотаря, щоб легально засвідчити зізнання Рібеза в його присутності. Рівночасно адв. О’Коннор уже мав інтерв’ю з еспанською пресою й телебаченням і готовиться в дорогу до Єрусалиму.

Також д-р М. Драган довідався, що в Польщі знайшли фотографію «Івана Грозного», і є надія, що та фотографія може помогти в обороні І. Дем'янюка, якщо вона виявиться правдивою. Як відомо, в Треблінці, в Польщі, є музей і тисячі фотографій з часів „діяльності” там нацистського концентраційного табору.

Американські середники інформації злосливо промовчують нові свідчення в користь Івана Дем'янюка. Українці нетерпеливо очікують на реакцію ізраїльського суду.

(щоденник «Америка»,
власна тел. коресп.)

Шановний пане Редакторе!

Буду вдячний за поміщення моого листа у Вашому цінному часописі (прикладаю).

Лист мій продиктований турботою про українське виховання трьох моїх дітей; це означає — турботою про збереження української ідентичності в наших дітях.

З пошаною,—

Маркіян Когут

МАРКІЯН КОГУТ

«ЧЕСНА ЕЛІТО...»

**(Про справи у школі українознавства
ім. Цьопи Паліїв)**

Ми всі були раді, коли відчинила свої двері нова школа українознавства, що назвала себе «Українська кооперативна школа ім. Цьопи Паліїв». Ми всі були згідні із задумом нової школи: **кооперативна**. Жодних партійних впливів; жодних групових впливів збоку тої чи іншої релігійної групи — просто **українська** школа, і все. Я послав до неї своїх дітей. Само собою розумілося, що школа буде елітарною, бо за її організацією взявся цвіт української еліти. Але що далі то більше почали мене дивувати «премудрості», які мій син приносить від учителя географії Юрія Дуравця. Найперше я здивувався, що лекції у Дуравця чомусь називаються «уроками». В українській мові такого слова (в даному розумінні) ніколи не було. Це слово **російське**; вона силою нав'язане українській школі в Україні. Там його мусять приймати — нічого не вдієш. Але хто заставляє його приймати тут? Чому Дуравець добровільно напихає русифікацію голови наших дітей?

І справа тут не лише в «національній амбіції». Справа чисто практична: мої діти не зможуть читати українську класику після такого виховання. Скажімо, прочитають вони в поемі Франка «Листи з Бразилії» таке місце:

Палазя вмерла певне від уроків,
а німець-лікар каже: з браку соків.

Діти зрозуміють після Дуравецького виховання, що Палазя вмерла віл лекцій (перемучилася, бідна, від навчання...). Слово «уроки» («вроки») є у нашій мові. Наврочити — це по-англійському «to bewitch with the evil eye». Отже, «вроки» («уроки») — це «the spell» по-англійському, але не «лекція». Якот ж мови навчає Дуравець: української чи російської?

Моїм дітям такий учитель не потрібний.

Що далі в ліс — то більше дров, — каже українська приказка. Серед питань, на які діти мусили відповісти, Дуравець поставив таке: яка різниця між Українцями в Канаді й Українцями в Україні? Мій син написав: «Тут, у Канаді, ми вільні». Дуравець сказав на це: **«То не відповідь на питання»**. Он воно що! Я побачив, що «не туди стежка в горох», як каже приказка, і почав уважніше придивлятися до текстів, які Дуравець дає дітям. Ось як він описує українські території: «Є три українських етнографічних території, які

знаходяться поза кордонами Української РСР. Це то Лемківщина в Польщі, Пряшівщина у Східній Словаччині і Кубань у південній Росії». А де ж Холмщина, Підляшша, Берестейщина, південна Вороніжчина? Чи Дуравець не знає, що це — теж українські етнографічні території? В такому разі він просто малописьменна людина, і на роль українського вчителя не надається. Дуравець міг би заглянути в мапу, видану Шкільною Радою УККА (Нью Йорк); редактором її є Роман Дражньовський, один з видатних американських географів. Там ясно показано, що перераховані землі належать до української етнографічної території. Те ж саме показує мапа-додаток до первого тому Англомовної Української Енциклопедії, випущена минулого року під редакцією Кубійовича та Жуковського, професора Сорбонни. Але, на жаль, Дуравець шукає авторитети не в Нью Йорку і не в Парижі. Він шукає авторитети в Москві. І встиг уже знайти багато за свої кільканадцять поїздок до Советського Союзу. У всякому випадку, советська система в його текстах виглядає авторитетно. Ми підкреслюємо: система, бо у своїх текстах, якими він напишає не лише дитячі валізки, але й дитячі голови, він рекламиє советську систему, а не Україну. Метода дуже рафінована: слово «Україна» вживается лише як троянський коник, у якому до школи українознавства перевозяться рекламні матеріали про систему.

Ми б, звичайно, не мали нічого проти, якби Дуравець писав дітям про красу України, її багатство, її культуру. Ми були б за це вдячні йому. Звичайно, не можна без кінця говорити дітям, що на Україні тільки біда і що там всі плачуть. Не можна також обмежити українське виховання до знання української парадії в канадському місті, де живе дитина. Ми нічого не маємо проти статистики. Коли Україна виробляє багато сталі й цукру, то це факт, і ми пишаємося ним, незалежно від того, чи подобається нам система на Україні. Але якби ж то Дуравець подавав лише статистику! Його метода полягає саме в тому, що він дає позитивну частину статистики, приховуючи негативну. Звичайною мовою це називається пропаганда.

Приглянемося більше, як виглядають «об'ективні факти» у текстах Дуравця. Ось дається статистика націй, що заселяють Україну. Росіяни

складають 21% населення; їх в Україні більш як 10 міліонів. І все! Жодного коментаря! Жодної згадки про те, що у 1914 році на Україні було півміліона Росіян, потім стало 5 мільйонів, у 1959 році було вже 7 млн., а тепер — 10. Оче ж і є русифікація! Але про неї в текстах Дуравця — ні слова. Що ж, це нормальну: Дуравець списує тексти із советських підручників. Там про русифікацію нема нічого (як би могло бути?). Статистика Дуравця каже, що Українців є на Україні 36 мільйонів. То їх і на початку сторіччя було стільки ж. Чому ж у такій багатій країні нація не росте? Російська ж нація за цей час зросла удвоє. В чому причина такої різниці? Але в матеріалах з «Інтуриста», від яких Дуравець черпає інформацію, відповіді на ці питання нема. Тому й дітям про це Дуравець не каже нічого.

Тепер подивімося, як мило виглядає советська система у Дуравця. Цитуємо:

«Сьогодні в Україні нема приватної власності. Уся земля, всі будинки, фабрики, крамниці і фарми або колгоспи належать до держави. Усі люди працюють для держави і держава платить їм. Люди тільки можуть мати свою одежду, свої меблі, мотоцикл або авто і хату, коли живуть на селі /.../ приватних хатів не будують у великих містах».

Як мило... У містах приватних хат «не будують». Ні слова про те, що будувати **нє дозволяють**. Ні слова про те, що взагалі 90% того, що тут дозволено, на теперішній Україні **заборонено**; що ціле життя у Советському Союзі тримається на системі заборон. О так, Дуравець має талант. Він уміє розказати про пекло так, що воно виглядає майже як райське дерево. Здається, цей його талант уже давно помітили за межами Канади... «Нема приватної власності» — це нормальну мовою означає **рабство**. Бо коли людина може мати тільки власні підштанці, то що ж то за життя? Коли ж говорити про те, що люди в Україні можуть мати «авто і хату», то чому Дуравець не напише, що советська людина мусить скласти докупи **платню за десятки років**, аби купити авто чи хату? Практично авто чи хату можна купити лише тоді, коли людина має прибути «зліва», тобто нелегальні. Але за це судять, і то часом на 15 літ. Чому Дуравець не пише про це? Яке уявлення може мати дитина про реальне життя в Україні, коли ти не сказати, що за добре черевики пересічний український робітник мусить віддати **половину місячної платні?** Яке уявлення може мати дитина про реальне життя на Україні, коли не сказати ти, що з міста до міста там не можна переселитися, коли хочеш. Якби, скажімо, Торонто й Ошава були на Україні, то з Ошави до Торонта ніхто не міг би просто взяти й перевезти свої речі, вирентувавши нове мешкання. Треба мати «приписку», тобто поліційний дозвіл на проживання в цьому місті. Легше залетіти на місяць, ніж отримати «приписку» у великому місті.

Отак подає Дуравець «інформацію». Коли б за методою Дуравця описати Аушвіц, то це звучало б так:

«Аушвіц — то чудове зелене містечко в південній Польщі. Там немає приватної власності.

Уся земля, всі будинки, фабрики і крамниці там належать фірмові Адольфу Гітлеру. Приватних хат там не будують. Усі люди там

працюють для Адольфа Гітлера, і їм за це дають їсти. Люди тільки мають власну одіж і шматок мила. До речі, мило виробляється там-таки, на місці, з певних істот, які віджили свій вік і до вжитку більше не надаються».

Бігме, Геббельс не вмів так спрітно ховати негативні явища гітлерівської системи, як це робить Дуравець стосовно советської... Цю методу він застосовує постійно. Ось наприклад: «Усі хлопці мусять вступити до війська, коли їм настане вісімнадцять років». І все! Як мило... Ні слова про **мілітаризацію**, що є у Советському Союзі основою суспільства. Ні слова про те, що «вступити до війська» означає провести три роки у пеклі Афганістану і бути привезеним звідти у замкненій труні, до якої не мають права заглянути навіть батьки. Ні слова про те, що українські хлопці не мають української армії, і мусять відбувати каторгу в чужій, умираючи на землі Афганістану за чужі інтереси. «Вступити до війська» — чийого? Дуравець ні слова не каже про це, і дитина розуміє так, що це військо українське (говориться ж цілий час про Україну). Отак пропихається советсько-російське в українській обгортці. Ні слова про те, що Афганістан від України дуже далеко, і Українці не мають жодної причини там воювати. Ні слова про те, що у війську Українець мусить користуватися російською мовою; армія — один з основних засобів русифікації. Чи Дуравець не знає про все це? Але ж він регулярно їздить на Україну...

Кілька українських видавництв опублікували минулого року «Хроніку Католицької Церкви на Україні». Там є цінні дані про статистику Українців, що загинули в Афганістані. Виявляється, лише з Мукачівського району Закарпаття загинуло в Афганістані 122 українських хлопців, з Іршавського — 111, Славського — 52 («Хроніка...», ч. 7, ст. 8-9). Описуючи сцену привезення гробів до Закарпаття, «Хроніка...» пише:

«Увечері п'яний офіцер супроводу проговорився, що він не знає, у якій труні що знаходиться: у деяких тільки нога, або шматок обгорілого тіла, і то не завжди від тіла загиблого — ось чому, каже, труни не можна відчиняти».

(«Хроніка...», ч. 7, ст. 8)

Чому Дуравець не каже про це дітям? Це ж інформація про реальність на Україні. Чому він подає тільки рожеву інформацію про советську систему, приховуючи чорну? Власне, у тому його метода: він дуже обережний, і ніде не пхає **чорвоної** інформації. Але рожеву — скрізь...

А тепер — відносно освіти. Дуравець пише: «У школі учні мусять вивчати три мови: українську, російську, англійську». Чи правда це? То **напівправда** — найбільш хитрий і рафінований засіб пропаганди. Неправду легко помічають; тому сучасна пропаганда здебільшого користується **напівправдою**. З Дуравцевого тексту складається враження, нібито українська мова є рівноправною з російською. Але це ж брехня! У Харкові, наприклад, залишилась тільки одна українська школа. У місті Ізмаїл взагалі немає жодної української школи. Іван Дзюба пише у своїй книзі «Інтернаціоналізм чи русифікація?»: «Українська мова в російській школі — це третій порядний предмет;

російська ж мова в українській школі — це головний предмет. Та й у школах, які формально є україномовними, учителі часто викладають російською мовою. Мовляв, я українську мову знаю недостатньо. І ніхто їм не заперечує. Але коли б хтось прийшов до російської школи і сказав, що буде викладати математику українською мовою, бо російської не знає, то його навіть не вислухали б до кінця. (Я особисто знаю випадок, коли учительку не прийняли до російської школи в Івано-Франківську тільки за те, що в її російській мові був український акцент). Про все це написав Іван Дзюба у своїй книзі. Чому Дуравець не покаже це дітям? Там, на Україні, книгу Дзюби ховає від ді тей КГБ. Тут — учитель географії Дуравець.

І нарешті — найбільш болюче питання: про українських борців, дисидентів. Ні слова про це! Як? То це ж найкращі люди України. Зрештою, коли навіть відкласти емоції набік, то треба сказати, що це — **факт**: люди, які сидять у тюрмах за українську справу. Не згадати про них — то те саме, якби в історії Італії не згадати про Гарібальді. Що ж то за «інформація», що не згадує головних фактів? У тому ціла суть: в'язниця — це головний факт у сучасній українській ситуації. Коли б в Україні були політичні свободи; коли б людей не карали за переконання — українська ситуація виглядала б зовсім інакше; усі тенденції життя розвивалися б по-іншому. В «Історичному Атласі України», виданому Українським Історичним Товариством, вміщена мапа тюрем і концтаборів Советського Союзу. Чи це політична тенденційність? Якраз навпаки: не вмістити таку мапу — це було б політичною тенденційністю. Будь-яку географію Советського Союзу необхідно починати з цієї мапи, бо Московська імперія збудована на рабській праці. Так було починаючи з часів Петра першого; так є й тепер. Примусова невільницька праця — центр московської системи.

Але в Дуравця такої мапи нема.

Ми не проти того, щоб Дуравець давав позитивні факти про Україну. І він мав багато шансів для цього. Ми б не мали нічого проти, коли б Дуравець написав, скажімо, що на Україні збереглося більше, ніж на Заході, **людянності** у стосунках між людьми. Туристка, що повернулась з Єгипту, сказала: «Там усі такі бідні, але всі щасливі». Що ж, може мати рацію ті, які кажуть, що на Сході можна частіше побачити ширу усмішку на людському обличчі, ніж на Заході.

Так, Дуравець мав можливість написати про золоту **українську людину**, яка залишилась людяною і нормальнюю, незважаючи на дикість системи. Але золото в людських усмішках цікавить не кожного. Часто воліють золото, яке можна сковати до кишені... Дуравець малює рожевими фарбами не Україну, а систему, яка душить Україну.

ВІСТИ З ЕТНІЧНИХ ФРОНТІВ

ЕВЗКАДИ (Баскська країна)

30 березня відзначено в дуже націоналістичній атмосфері «День Баскської Вітчизни». Важливі керівники (включаючи й старого президента баскського автономного уряду) висловили з цієї нагоди своє незадоволення нинішнім статусом самоуправління в складі Еспанського королівства. Вони вимагали при-

Нарешті треба сказати, що в деяких місцях Дуравець просто виявляє елементарну неписьменність. Він пише: «**хатів** не будують». Так говорять на Україні малописьменні люди. Освічена людина скаже «**хат не будують**». Дуравець пише: «**Азовське море — мілкове**». Такого слова в українській мові нема. Є слово «**мілке**» (*«shallow»*).

Такий низький рівень? І то в елітарній школі, яка за задумом мала бути кращою від інших? Як опинилася така людина в ролі учителя?

* * *

А тепер поставимо собі питання: чи варто було засновувати нову школу українознавства, вільну від партійних та групових впливів? Чи варто було звільнитися від впливів бандерівців, мельниківців та інших івців тільки для того, щоб потрапити під... совєтський вплив (?)». На Україні кажуть в такій ситуації: з дощу та під ринву. Значить, ми не можемо стояти без впливів, на власних українських ногах? Ми любимо нарікати на партійних диктаторів. Але коли ми опинилися без їхньої опіки, то совєтський вовк просто з'їв нас, ніби наївну Червону Шапочку. І тут постає тризложне питання: чи наша **позапартійна** еліта здатна іти власною дорогою? І чи є та еліта дійсно елітою, коли «Інтурист» так легко уявяє її на мотузочок і повів за собою, ніби наївне телятко? Ніхто з керівників школи не має жодних претензій до методи Дуравця. Навіть тоді, коли пропаганда є очевидною. Одного разу Дуравець показував дітям фільм, позичений у товариства «Україна». На екрані хлопці й дівчата у **вишиваних сорочках** // працювали на полі. Йому тут же зробили зауваження: «Це ж пропаганда. У наш час і в свято у вишиваних сорочках ходять не часто. А на полі? Чи ви не розумієте, що їх вдягнули спеціально, щоб показати ці дурниці в Канаді? Чому ви не прокоментуєте це дітям?» Дуравець відповів на це: «Так, я знаю, що це пропаганда». Отже, він **знає!** Але виглядає так, що він не хоче, аби про це знали діти.

Він знає, що робить...

Але чи знає наша шановна еліта, що вона робить, коли запрошує Дуравця на роль учителя?

* * *

Володимир Довганюк, наш відомий конферанс'є, любить починати свої жарти словами: «Чесна еліто!» Добре було б, якби він колись вийшов на сцену і сказав поважно, без жартів:

«Чесна еліто! Стань, нарешті, дорослою!»

Маркіян Когут

P.S. Справи, викладені вище, були причиною того, що я забрав трьох моїх дітей із школи ім. Цюпі Паліїв.

Ярослав Лебединський

єднання провінції Наварри до свого автономного краю та утворення французько-іспанського кордону.

КОРСИКА

На острові Корсика та в південному Провансі Корсиканський Визвольний Національний Фронт (F.L.N.C.) учинив при кінці березня аж 13 замахів,

спрямованих на символічні цілі. Жертвами їх були представники численної арабської громади Корсики та різні французькі туристичні й політичні установи.

Ці замахи відбулися кілька днів після перемоги французької «правиці» (СЕБТО ЛІБЕРАЛЬНИХ ПАРТІЙ)

в загальних і краївих виборах. Корсиканський підпільний рух виявляє таким способом свій страх перед можливим поворотом до колишньої централізації Держави та скасування окремого (півавтономного) статусу Корсики.

Португальський СУМ на Кристі?

Ростемо, Богу дякувати: замість двох хорів уже маємо чотири. І «Діброва» і «Прометей» розколовалися на «кардашівців» і «дажбогівців» (чи «длябогівців»; кажуть і так, і так, бо до імені нового диригента ще не звикли).

«Анабазис» не є музикознавчим журналом. Ми не збираємося вияснювати, які хори краще співають: ті, що вигнані з «Кристі», чи ті, що там залишилися. Але кожному, хто уміє нормально дивитися на справу, ясно одне. На «кардашівському» концерті зі сцени дивилися самі молоді обличчя. Старших треба було буквально шукати «із свічкою». А на концерті «ортодоксів», що залишилися на «Кристі», потрібно було «із свічкою» шукати молоді обличчя. Ніхто нікого не збирається ображати, але по суті — це хори пенсіонерів; назвати їх «сумівськими» можна хіба для сміху. Значить, маємо справу не з особистим конфліктом. Це — конфлікт поколінь. Молодше покоління, як завжди, має свої поняття про справи. Наївно було б вияснювати, «хто має рацію». Життя є життя. Суть в іншому: як зберегти молодь? Бо втратити молодь — означає втратити майбутнє. Якщо за диригентом іде більша половина хорів (оркестра «Батурина» — вся), і то не просто більша частина, а молоді частини — тут уже не особиста сварка, а тенденція, яка повинна б турбувати установу. Коли б музиканти з «Батурина» мали більше почуття гумору, вони сказали б після тієї сцени (з поліцією), коли їм заборонили взяти труби: «Ну, добре, дайте нам труби ще тільки раз. Ми вам затрубимо похоронний марш». Це не жарти. Установа, з якої віходить молодь, може сміливо замовляти

«Реквієм» у Любомира Мельника і кам'яну плиту в Баунд-Бруці.

Крім труб, сперечалися ще за однострої. Вияснювали, кому мають належати оті блакитні штанці, в яких марширували довгі роки «батуринці»: установі, чи музикантам, які відходять з установи.

Сперечались за лахи...

Якби керівники «з Кристі» були дійсно елітою, вони сказали б диригентові Кардашеві: лахи забираї собі, а нам залиши людей. Нам дорога молодь, бо й так СУМ тане, як снігова баба на сонці. Але про людей ніхто не турбується. Важливо зберегти «праперти».

Що ж, ми не збираємося нікого учити, як він має жити. Нагадаємо тільки стару історію. Коли 40 років тому до Торонта прибула нова, «ділітська» еміграція, вона вже застала українську установу. Ця установа спочатку прийняла до себе, а потім вигнала «Пласт» та інші новоприбулі групи. Боялися, що нова еміграція забере «праперти»; так само, як тепер бояться «на Кристі» найновішої еміграції з Польщі. Що ж було далі? Виявилося, що ця установа вигнала свою перспективу. Мури залишилися — а де ЛЮДИ? Установа майже дійшла до банкрутства. В II залі не залишилося нічого, крім португальських весіль з лалеворими стрічками на автах. Лише останнім часом з'явився там енергійний господар, який пробує врятувати ситуацію.

Чи не готовується те саме «на Кристі»?

Чи не буде там колись лише португальський СУМ?

Подаємо кілька матеріалів з «кардашівською» серією.
Друкуємо без змін.

Відкритий лист до редакції «Гомону України»

До Хвальної Управи Осередку СУМ, Торонто,

Ми, нижчепідписані члени ансамблів осередку СУМ,— хор «Прометей» і хор «Діброва», оцим стверджуємо нашу повну солідарність та прихильність до нашого мистецького керівника мігра Василя Кардаша.

Рівночасно вимагаємо, що мігра Василь Кардаш дальнє провадив нашими ансамблями, бо виключно з ним можемо в майбутньому гордитися такими успіхами та осягами, як дотепер.

Заявляємо, що дальша праця ансамблів не може відбуватися без провідництва мігра Василя Кар-

даша.

Ми звертаємося до хвальної управи осередку СУМ—Торонто, щоб до тижня часу (10 березня) управа позитивно полагодила вищезгадані вимоги та просимо, щоб переговори в тій справі відбулися в присутності членів ансамбльової управи.

Честь України Готов Боронити!

За управу ансамблів:

О. Дзюбанівська

П. Вовок

В. Мелех

МОЛОДЬ ДО «МОЛОДІ» ОСЕРЕДКУ СУМ В ТОРОНТО

Змушені останніми подіями в торонтському Осередку СУМ, та загалом на «Кристі», коротко подаємо до відома наступне:

Відношення поодиноких осіб у проводах до рядового членства є наскрізь ра, овласницьке. Ціль зверхників є не прославлення поляглих героїв і сучасних мучеників в московських катівнях, не плекання дружності і взаємопошани, а самореклямне писання власної підмальованої історії (сумнівними особами)...

Дорогу ідею націоналізму скеровується на рейки здобуття особистої слави. Пресові органи, які мали б служити інтересам народу — опинилися в руках групи, і є недоступні членству: не кажіть нам, що ми ту групу вибирали (процес виборів всім нам відомий). Правда, зміна зайдла в тім, що Організацію Націоналістів заступили «Народня Поміч», чий орган в кожнім числі мусить мати знимку вождя, а студентські стипендії приділяються не сиротам поляглих борців за волю України, а дітям вождів і вожденят. Прикро таке стверджувати, але робимо це во ім'я спасіння Спілки Української Молоді в Торонто.

Колись ви викидали з організації поодинокі особи; а тому що вони мовчали (во ім'я добра Організації і громади), це вам ще більше додавало відваги, так що почали викидати не лише окремих осіб, але й цілі покоління. Та вся та молодь, яка опинилася поза рамками Організації, викинені з Організації, але не з патріотів, не з платформи служби Україні. Опинившись без даху над головою, ми побачили, що служити Україні серцем і душою, а не порожніми запозиченими фразами — приносить багато більше щастя в житті.

Ви своїх синів і дочок називаєте агентами, а не усвідомлюєте, що своїм поступованим зробили московську роботу, — свою брутальністю, впертістю розбили СУМ у Торонто.

Найвищим ставленникам ніхто не заборонить кидати болотом в нашу сторону, але лише мудрі пам'ятають, що не завжди можна тим болотом нелюбих потрафити, але свої руки напевно забрудиться. Останні події те підтвердили.

Матеріальне павутиння обмотало Вас до такої міри, що Ви забули рани України (а деято з Вас і не хоче про них знати). Передсмертні стогони борців за волю України заглушені Вашими особистими успіхами і матеріальними осягами Організації. Долярові паркани кредитівок, бізнесових установ і асекураційних компаній відгородили Вас від духовного життя молоді, яка, за винятком деяких, є глибокопатріотичною.

Ви нарікаєте, що Ваші сини і дочки вийшли з-під Вашої контролі. Зрозумійте, що молодь не зраджує СУМу, лише вступилася через Вашу зраду СУМу, через Ваші особисті амбіції і через впливи інтернаціональних організацій.

Викидати молодь з будинку молоді з допомогою поліції і ще поширювати наклепи на неї — це нечувані, каригідні методи «сприяння молоді». Завішування в правах абсолютно безпідставно, незаконно найактивніших сумівців-ансамблістів — це насильство.

Усі закиди з початку до кінця є абсолютно неправдиві, розраховані виключно на

непоінформованість слухача і читача. Навіть коротенько спростовання п. Кардаша Ви не помістили. Є і в свій час буде оприлюднена повна документація стосовно «добровільної» резигнації п. Кардаша і «широдружніх» переговорів з ним.

Нині наша молодь опинилася в стані перших християн: — Ви її викинули з рідної хати, і то в час, коли діяспора найбільше турбується збереженням рідної молоді.

Молодь від Вас відійшла. Прикро, але те тяжко направити. Причини того Ви єхидно «шукаєте» в окремих особах і цілих групах, які не погоджувалися з паперовим націоналізмом, але ніколи в самих собі, ніколи в самозакоханих, себеславлячих п'ятолиз.

Сьогодні ми дивимося на 30-40літніх інтелігентних батьків згори, як на недосвідчену молодь. А 24-ірчний Бандера перед польським судом не був ні молодим, ні «шмаркачем». Чи справді все зло, що діється в Організації — вина недосвідченості молоді?.. Молодь виїли, а діри потопаючого човна пробуєте латати бабусями і дідусями. Чи не сором? **Ансамблі молодечої організації СУМ з пенсіонерів?**

Якщо з молоддю Ви не знайшли спільноти мови, то лише тому, що знайшли щось спільне з ворогами її.

Замість ненависті і недовір'я — проявіть любов і пошану до рядового члена, і наші Організації Визвольного Фронту повернуться на рейки допомоги воюючій Україні. Дорогою об'єднання, а не роз'єднання ми будемо мати сильну діяспору. Якщо плекатимемо чини, а не голословні фрази, то тоді вас цікавитиме на «Народня Поміч», а бідна і обкрадена Україна з її героями, які відмовляються від родинного щастя і йдуть во ім'я молоді грядучих поколінь на каторгу, не без думки скласти там свої мученичі кости.

Висказані думки — це не вилив злости чи ненависті до деяких сумівських керівників, це не спроба поглибити непорозуміння між сумівською молоддю і Вами — **сумівцями першої половини ХХ-го сторіччя**. Ви викинули нас з домівки, яку наші батьки побудували і яка для нас є рідною і дорогою, а ми — просимо Господа Бога, щоб дав Вам здатність зрозуміти, що ворогом є Москва, є безбожницька інтернаціональна мафія, а не Ваша дитина... Їх треба викидати з хати! **І то з поліцією, чи без поліції!**

Для Вас молодь з Польщі — це «агенти польського КГБ», а для нас вони — рідні брати, сироти поляглих борців за святу Україну.

Ми, сумівці, співвласники Культурного Центру, пробували винаймати від Вас залю, щоб вшанувати тисячолітню традицію концертом колядок і щедрівок. Ви нам відмовили. Ісуса Христа відкинула своя громада, але цілий світ Його прийняв, а тому **ми не журимося**, бо з нами Бог. Ви нам не дозволяли навіть повісити афіші ні на Кристі, ні на 140 Бетерст при нашій «Будучності». Не прийняли навіть платного оголошення про даний концерт до «Гомону України».

Для кого Ви працюєте?

З ким Ви насправді воюєте? З большевиками, чи з нами?

Українська Молодь

Щодо закидів, що наші діти, молодь з ансамблів, є начебто проти СУМ-у, ОУВФ і ніби проти Христі, подаємо уривок зі слова голови Ініціативного Комітету на першій пробі ансамблів 3-го вересня 1985 року (записано з тейпу):

«... Я мушу підкреслити, що ми ніколи не були, не є і не збираємося бути проти СУМ-у чи ВФ. Ми тільки не могли працювати з правою Осередку в атмосфері напастей і цикувань, в атмосфері, в якій пан Кардаш був змушеній зрезигнувати. Ми мали надію, що відносини поправляться на Загальних Зборах Осередку, які мали відбутися в травні. На жаль, наші сподівання не здійснилися навіть тоді, коли дату Загальних Зборів тактично було перенесено на вересень/жовтень. З моментом, коли ми довідалися, що й цю дату знову було перенесено аж на другий рік на місяць лютий, ми зрозуміли, що довше не можемо чекати і тому вирішили продовжувати нашу працю в іншому приміщенні. І тому Ініціативний Комітет заангажував пана Кардаша до продовжування нашої праці. Від громади, а зокрема від керівників нашого середовища залежить, чи ми будемо тинятися по чужих приміщеннях, чи будемо працювати в Домі для нас і нами збудованому».

Як бачите, ніхто з них не є проти згаданих організацій, ні проти Дому, а окремі сумівці дальше працюють в Осередку над молоддю, як дотепер.

Ансамблі хотіли прилучитись до Осередку у Missicccara; це ще один доказ того, що вони не є проти СУМ-у.

На Інформативних Сходинах 10.10.1985 р. сумівець, член управи, в імені ансамблю при всіх присутніх сказав, що вони готові вернутися на Христі з п. Кардашем і продовжувати працю на основі старого правила, а п. Барабаш це відкинув. В чиєму імені п. Барабаш це зробив? Він не є член Управи СУМ-у. Чому присутній голова Осередку йому не заперечив?

Лист від молоді до «молоді» — то усе далеко неповна правда. Про якісь пасквілі ми нічого не знаємо, ми з ними нічого не мали і не маємо.

Неправда, що назви ансамблів «Прометей», «Діброва» і «Батурин» заінкорпоровані в Провінційному уряді як назви сумівських мистецьких ансамблів. Заки реєструвати ці назви як назви Українських Молодіжних Ансамблів, був проведений докладний урядовий розшук («сирч») по цілій Канаді. Щойно як виявилося, що таких назв зареєстрованих нема, їх дозволили і зареєстрували (інкорпорували) як назви скре-

мих одиниць наших Українських Молодіжних Ансамблів. Будучи оригінальними «Дібровою» і «Батурином», маючи більшість (в оркестрі повністю!) складу тих одиниць і того диригента, що їх створив, надав їм ці назви і вишколив, наші ансамблі уважали, що можуть діяти під дотеперішніми назвами. Однак, задля святої спокою молодіжні ансамблі залишають ті назви Осередкові. Так само з інструментами й одностроїми. Громада купила була їх для молоді, для своїх дітей, мовляв, «як захочу дати на Осередок, то знаю, де він є, а тепер даю на інструменти і одністрої». Цікаво, що колись ті самі провідники були рішуче проти одностроїв, а тепер так запопадливо з їхніми побиваються. Наші діти не здавали одностроїв і інструментів, бо і ми і вони вірили, що справу таки якось вдається полагодити. Тепер, як їх публічно в пресі відреклися, можуть усе здати. Ми переконані, що й тепер знайдеться досить справжніх прихильників молоді, що справлять інструменти й одністрої.

Комусь замало викидати молодь з Дому з допомогою поліції, то тепер ще треба тягати її по чужих судах? Де сором? Це така відплата тій молоді за її 20-літню жертвенну службу? Це так МИ притягаємо молодь до свого?

Також неправда, що «Кардаш забрав молодь від СУМ-у і, начебто, створив нові ансамблі». Нікого від нікого п. Кардаш не забирав, проти нікого не бунтував, а навпаки, — дуже широко переконував делегацію, що вони повинні йти співати і грati на Христі, щоб не гинули його діти «Діброва» і «Батурин», і наводив приклад з Шевченкової «Наймички», а також приклад з Петром I під Полтавою. Для того п. Кардаш навіть у резигнації натякав на своїх асистентів Р. Ясінського і М. Свербивус, бо надіявся, що вони будуть гідними його наступниками. Ансамблісти, не мігши витримати на Христі, самі заангажували п. Кардаша, хоч він сам, як виглядає, не вірив, що з того всього шось вийде, бо на першу пробу прийшов радше як глядач, не як диригент, без нотів, без течки і т.п. «Вияснення» у справі його резигнації і на Інформативних Сходинах і в «Гомоні України» наскрізь неправдиве. Пляни бойкотування з плякатами проти Різдвяного Концерту були найкращими виявами «прихильності» до нашої молоді і «сприяння» плеканню наших рідних традицій. За методою «ловіть злодія» праця наших дітей, нашої молоді, публічно називається агентурою. Кому це на користь? Як довго ми це маємо терпіти?

Торонто, 26.1.1986 р.

Затурбовані родичі і прихильники

НЕ СВІДЧИ ЛОЖНО...

Проповідь о. І. Труша в церкві св. Покрови 13.X.85 р.
(Відпис із стрічки)

«Не свідчи ложно на свого близького» — це восьма заповідь Божа, переступлення якої є смертним гріхом. У моральному сенсі ця восьма Заповідь рівнозначна з 5-ою Заповіддю Богою «Не убий», бо брехня, клевета, наклеп — це намір знищення, це намагання морального вбивства людини. Фарисеї розп'яли Христа, але Його Науку і Правду не в силі були розп'яти. В промовах і різних публікаціях горланимо про рік молоді, про зміну поколінь в усіх сферах нашого життя, а на практиці під найдикішими претекстами ту молодь відганяємо. Залишаємо лише

«на показ» кількох недоуків, безсовісних безхребетників і духових покручів для замилення людям очей. Чим таке поступовання різниться від поступування большевиків, котрі, щоб показати, що владу нібито мають робітники і селяни — вибирають до Верховної Ради всяких доярок, свинарок, кукурудзоводів і шмаровозів. Кожний знає, що то фарса, що це погано вдаваний цirkus, і що дійсна влада є в руках гангстерської кліки московської й інтернаціональної мафії. Уся ця т. зв. демократичність — це гідке фарисейство, лукавство, це брутальний насміх над людиною, над її

правами і гідністю, це найбезсоро мініший обман, богохульна брехня. Але хто посмів би на них вказати, тому зразу пришивають найдикіші, абсолютно безпідставні обвинувачення. А тоді — голова з пліч. Так діється там, у системі найжорстокішого нелюдяного терору, від котрого багатьох з нас ледве живими вирвалися, нераз чудом спаслися, втекли. І прибули сюди, у вільну країну, котра ще наразі формально не є союзною республікою Советського Союзу, прибули сюди на те, щоб... собі тут заводити такі самі порядки, щоб організувати таку саму систему тиранії, щоб під найдиковиннішими претекстами й усіма доступними засобами підкорювати собі громаду, а зокрема її найціннішу частину — нашу молодь. І то так, щоб найінтелігентніших, найхарактерніших, найбільш впливових серед них безцеремонно виїдати, безповоротно відганяти, назавжди заломлювати і знеохочувати. Все те робиться для того, щоб вони, борони Боже, не забрали дотогод часним керівникам їхніх позицій. Хібла це природньо і нормально, що в молодіжних організаціях донині хороводять ті, хто їх, ті організації, ще тому 25-30 літ різними маніпуляціями перебрали під свою команду! А де нарібок, де нові покоління, де наростаючі кадри, де ті з закінченими школами, каледжами, інститутами, університетами? Чому їх не допускається до керування своєю організацією? Чому їм не дозволяється мати вгляд у

систему і зміст виховування у тій організації вже їхніх власних дітей? Чому, чому, чому?

Куди при такій системі ми зайдемо? Кому така система, де членів національної організації осуджується за принадлежність до Християнської Організації, така система, де гасло «Бог і Україна» служить лише парапоном для безоглядного морального терору і безнастannого лінчування кращих з-поміж молодих і старших. Кому така система на руку? Кому служать її самозвані досмертні керівники-узурпатори? Куди нас ведуть?

Отакі думки тривожать нашу душу у цьому так званому Році Молоді. Бо в морально-духовному сенсі перед Богом і Нацією ми, духовні отці, відповідальні за стан, за духовне обличчя української молоді усіх організаційних афіляцій, як також і тих, котрі організаційно неоприділені, або котрі через деструктивні практики керівників покинули свої організації. Ми б'ємо на сполох; кермо українських молодіжних організацій передати в руки не інтелектуальним пігмеям, не морально-духовним негідникам, а в руки чистій, справді інтелігентній, характерній, організаційно і суспільно конструктивній, творчій молоді, а вона, та наша молодь, з природи шляхетна, напевно не посorомить нашого імені, напевно не заведе наших надій і сподівань, а буде гідним відповідником нашої молоді у поневоленій нескореній Вітчизні-Україні.

Амінь.

ЮЗЕФ ЛОБОДОВСЬКИЙ

«АНТИЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ» ПЕТЛЮРИ

Від смерти Петлюри на паризькім бруку у травні 1926 року незабаром мине 60 років. В тому періоді часу завжди була відновлювана і по сьогоднішній день не закінчена дискусія на тему, ким був убивник Петлюри, Шварцбарт — месник за меरть своєї родини, яка загинула в одному з відомих жидівських погромів в Україні, ти теж агентом советського ГПУ, отже провокаційним большевицьким терористом? Процес Шварцбarta відбувався під супровід великої пропагандистської кампанії, зорганізованої Жидами і енергійно піддержаної советською і комуністичною пресою на Заході. Шварцбарт був унівіннений і визнаний за шляхетного героя.

Паризький суд не взяв до уваги ані кримінальної, ані прокомуністичної минувшини Шварцбarta, ані дивної обставини, що той «месник» чекав вісім років з своєю «пімстою», а здійснив її вкоротці після травневого перевороту в Польщі. У польських сходознавчих колах не було ані тоді, ані пізніше найменшого сумніву щодо ролі Шварцбarta і мотивів його злочину. Шварцбарт, який після свого унівіннення об'єджав всю Європу з тріумфальним відчitem «Як я вбив Симона Петлюру». Тільки одинокої Польщі він віз не одержав і зник з обрію. Зник з обрію також якийсь Володін, що вкрався був в довір'я кількох українських імігрантів і, здається, відіграв активну роль в підготовці замаху. Після повороту до Росії його заарештували і він помер в якомусь з советських тaborів.

Коли кілька років тому назад редакція паризької «Культури» зложила цвіти на паризькому гробі Петлюри, зчинилася буря протестів, яку я ще більше розворушив своєю статтею в тій же «Культурі». А останньо справу відсвіжила відома фільмова акторка, Сімон Сіньоре, яка, після відходу з фільму рішила здобути літературні лаври і задебютувала повістю «Прощай, Володя» (Ад'є, Володя). Сіньоре (правдиве прізвище якої є Камінка і яка є землячкою Шварцбarta) спричинила великий скандал, воскресивши стару версію про антижидівські погроми, влаштовані нібито Петлюрою.

У травні я був в Паризі і вступив до Мезон-Ляфіт. Редактор Ежи Гедройц жалівся в приватній розмові, що не може знайти жодного публіциста жидівського походження, який взяв би слово в справі замаху Шварцбarta і його сповідних мотивів, прийнятих безкритично паризьким трибуналом, що його судив у 1926 році. Не знаю, чи Гедройц, розмова з яким через недостачу часу була дуже фрагментарична, зінав про знамениту статтю Ізраеля Кляйнера у «Форумі». Ця публікація, яка виходить російською мовою в Мюнхені, але видавцем її є українська «Сучасність», за редакцією Маленковича, а в реакційній раді, що складається з шістнадцяти осіб, здається, щонайменше половина жидівського походження. Йдеється про Жидів, які походять з Росії і України, відносно недавніх емігрантів.

Стаття Кляйнера була відповіддю на кілька років раніше виданої книжки професора Самуїла Фірдмана п.з. «Погромщикі». Кляйнер, у переконливий спосіб, пункт за пунктом збив аргументи Фірдмана. Перш за все вказав на публіцистичну діяльність Петлюри ще перед жовтневою революцією, а навіть перед Першою Світовою війною, коли в ряді видаваних ним часописів виступав проти антисемітських починань «чорної сотні» російських реакціонерів. З видаваним Петлюрою в Москві російською мовою «Українським життям» співпрацювало багато Жидів, між ними відомий провідник соціалістичних сіоністів, Володимир Жаботинський.

Масові погроми в Україні почалися в 1917 році, враз із розкладом царської армії. Чинили їх початково втікаючі з фронту озброєні банди дезертирів, а після провалу німецької окупації — анархічні отаманські банди, селянські партізани, Біла армія Денікіна та вкінці Червона армія. Все це після паризького процесу Шварцбarta пішло на рахунок Петлюри. Незабаром після його смерти, з початком червня 1926 року, згаданий Жаботинський писав у жидівській газеті, що виходила в Нью Йорку, «Дер Морген» наступне: «Ані Петлюра, ані Винниченко, ані інші визначні члени того українського уряду не були т. зв. погромщиками. Хоч жодного з них я не знав особисто, я добре знаю той тип українського інтелігента-націоналіста з соціалістичними поглядами. Разом з ними я виріс, разом ми вели боротьбу з антисемітизмом і русифікаторів як жидівських, так і українських. Ані мене, ані інших сіоністів з Південної Росії ніхто не переконає, що тих людей можна визнати за антисемітів».

Після опублікування тієї статті на Жаботинського посыпалися громи з усіх боків. Внаслідок різнопорядних натисків півтора року пізніше Жаботинський опублікував у паризькім російськім часописі листа п.з. «Петлюра і погроми». Не оскаржив у ньому Петлюру про організовання тих погромів, але висловив погляд, що, як керівник тодішнього уряду в Україні, не може уникнути політичної відповідальності за погроми, а якщо не міг їм успішно протиставитися, повинен був податися до димісії з керівництва урядом і армією». Близький до Жаботинського та його групи часопис «Тризуб» писав незабаром після замаху, що скінчився смертю Петлюри: «В українських демократичних колах убивство Головного Отамана, Симона Петлюри, Шварцбартом прийнято не як жидівський акт, а як акт большевицький, спрямований проти української демократії, репрезентованої її вождем, яка висунула його на становище керівника збройної боротьби за українську державність. Факт, що Шварцбарт є жидом, оцінююмо як жахливу провокацію збоку советської влади».

Знаменним було те, що коли постала ініціатива зорганізувати жидівську самооборону, проект упав внаслідок опозиції жидівських соціалістів, які закидали йому «буржуазний характер». Писав той же Кляйнер у цитованому числі «Форуму»: Жидівські соціалісти відкинули плян створення жидівської самооборони, як 'націоналістичний', тобто 'реакційний'».

Дуже ясно засадничу роль відграв факт, що плян був внесений несоціалістичними сіоністами, яких жидівські соціалісти вважали за «буржуазних реакціо-

нерів». Соціалісти найвиразніше побоювалися, що створені внаслідок реалізації того пляну збройні сили самооборони під впливи несоціалістів знівечать соціалістичні впливи в жидівському середовищі. У той спосіб соціалістична ідеологія і партійні міркування стала на шлях рятування жидівства. Цікаво, що соціалістичні погляди Петлюри не перешкодили йому піддержувати згаданий плян, а жидівським соціалістам їх ідеологія унеможливила зрозуміти, в чому заключаються інтереси Жидів...

Один з жидівських публіцистів, який енергійно боронив Шварцбarta, спітав мене після появи моєї статті в «Культурі», не без іронії натякаючи на розкази Петлюри, чи щодо карти смерті розстрілом за участь у погромах «Скільки вироків виконано?», що, мовляв, щось іншого є видаюти грізні розкази, а щось іншого їх виконувати. Відсилаю його (чого я тоді не зробив) до книжки Арнольда Марголіна, виданої в 1921 році в Берліні, п.з. «Україна і політика Антанти». У тій книжці Марголін подав 92 випадки екзекуції, переведеної над учасниками погромів відділами, підпорядкованими Петлюри.

Книжку професора Фірдмана, яка послужила за вихідний пункт до статті Кляйнера, автор визнає за «найбільш характеристичний приклад 'антипетлюровської', а в істоті речі антиукраїнської пропаганди». Книжка проф. Фірдмана могла б з успіхом з'явитися в Москві. Недарма ця книжка заслужила собі на ряд похвальних рецензій і згадок у советській пресі. Своєю неприхованою злобою в стосунку до українського народу і всього, що пов'язано зі словом «українство», книжка є ударом. «Юдофобський народ». Чи будь-хто рішився б назвати так якийсь інший народ, навіть німецький? Адже ж це явний абсурд — поширювання якоєв негативної номенклатури на весь народ, виключно з рації його расової приналежності. До такої міри професора Фірдмана обурює антисемітизм, хоч він сам думає в антисемітський спосіб. Чи був юдофобом український митрополит Андрей Шептицький, одинокий церковний діяч, який явно під час Другої світової війни висловився проти гітлерівського нищення Жидів і який врятував значне їх число у власній резиденції у Львові і в українських монастирях?

Поскільки знаю, що стаття Кляйнера добре удокументована і в спокійному тоні, вона не дочекалася збоку жидівської преси жодної реакції ані позитивної, ані негативної. ЇЇ просто промовчано. В еміграційній польській пресі також статті не завважено. А шкода, бо серед польської еміграції не бракує також людей, які дали себе засуджувати антипетлюровському, тобто антиукраїнському, мітові про погроми збоку Петлюри і про «месника» Шварцбarta. Цитоване число «Форуму» з'явилось більше як три роки назад, але варто про нього нагадати якраз тепер, коли Сімон Камінкер Сіньоре відновила демагогічні старі неслушні оскарження. Чи той Володя її повісти має щось спільногого із згаданим советським агентом, Володіним, чи та подібність у назвах припадкова, — трудно дослідити. Сіньоре, ймовірно, могла б це вияснити, але чи схоже?

(«Гвоздя полярна», субота 19 жовтня 1985 р.)
Переклав з польської мови Ярослав Савка.

Valentyn Moroz Analyzes the Medvid Tragedy Within the Framework of International Affairs at the UCU

"AMERICA"

On Sunday, Dec. 22, 1985, Valentyn Moroz, former USSR political prisoner and now Canadian journalist, discussed the Myroslav Medvid case with a fascinated audience at the Philadelphia Affiliate of the Ukrainian Catholic University. In an one hour lecture Moroz placed the Medvid tragedy within the framework of international affairs and analyzed its implication for the United States and for the dissident movement in the Soviet Union. He declared that "the confidence in the United States has been severely undermined." He pointed out that the people struggling for freedom in the USSR could well consider that Medvid has been returned to the Soviet Union by the joint efforts of the United States and the Soviet Union, and that is indeed a heavy blow to the hopes and aspirations of millions of people.

Moroz posed the question: "How was it possible for the Soviet Union to exercise so much influence on the United States?" and suggested several explanations, one of them being that attention is paid to the welfare of one group of people in the Soviet Union so that, in fact, the plight of other national groups is forgotten. He interpreted Washington's action in the Medvid case as "un-American" in several respects. He suggested that if a poll would have been held among the American people about returning Medvid to the Soviets, a huge majority of the American people would have said NO. Every true American, he said, sees the various shortcomings of his country, but he also knows that "America is Freedom." He added that "every American believes... that the American government will send nobody who is innocent

to prison," as the Soviet Union does. "A guilty man," he continued, "may walk free for years, but an innocent one will not be put in jail. That is what makes every American proud."

This is precisely the "un-American aspect of the action taken by the administration in Washington. A person who had done nothing against America, was returned by force" to the Soviet Union. This episode, according to Moroz, showed the tremendous gulf that exists between the government in Washington and the American people. The Washington establishment, to judge by this episode, "does not represent America, does not represent the American people." Another "un-American" aspect of this episode lies in the fact, that America's greatest allies in Eastern Europe are those who oppose communism in communist countries. These are the people whose efforts minimize the chances of a nuclear attack by the Soviet Union. Should they ever come to power, peace would be assured; there would be a change in Soviet foreign policy, because this foreign policy is contingent on the domestic situation.

The "Soviet government is never faced with any real opposition from within, there is no pressure on it. If there were, much of the energy of "the Soviet government would have to be spent on the domestic front," and this in turn would ensure a more peaceful attitude on the part of the Soviets in foreign affairs. "Moscow was able to conquer half of the world simply because it had no domestic pressures to contend with, and all its aggressive tendencies can be directed toward the outside." In order to prevent the "nuclear sword from falling" we must ensure that an opposition

does develop in the Soviet Union, said Moroz. All that can bring about peaceful change within the Soviet society and decrease the chances of a nuclear war. That is precisely what every American wants, and Washington has failed miserably in playing an effective role in this process. Internal problems in the Soviet Union are, according to Moroz, a path to normalcy and a factor in world peace.

To strengthen his thesis, Mr. Moroz cited the example of India and China. Both are huge countries; India shows no aggression toward its neighbors, China does. The reasons are obvious: China has no domestic troubles, it oppresses its peoples ruthlessly, and thus it displays aggressive tendencies. India, on the other hand, has many domestic problems, and as a result, it does not make war with its neighbors. "The only hope for America to avoid nuclear war," Mr. Moroz concluded, "is to support the opposition in the Soviet Union. That is the only chance." The strength of the Moscow regime, Mr. Moroz believes, lies in what he terms, "the squashed man." The Soviet man still believes that Moscow is omnipotent and that nothing can be done to diminish its strength. But, as Moroz pointed out, "this situation is changing." Already people of his generation did not believe in the invincibility of Moscow and the younger generation of Soviet people today is even more dissident minded. And herein precisely lies the reason why returning Medvid was an anti-American and contrary to the best interest of the free world.

During the ensuing discussion Moroz eloquently defended his thesis, especially against argument advanced by Prof.

Rudnytzky, who served as moderator, that inside difficulties in Moscow may force the regime to seek adventurism elsewhere. He also provided some startling information on the new Soviet minister Shevardnadze and on several American policies concerning the Soviet Union, and criticised the Western media for spreading disinformation about

the Soviet Union. He called Shevardnadze "the greatest executioner of Georgia, a great monster" and compared him to Adi Amin and other tyrants of the twentieth century. In summing up, Moroz pointed out the necessity to keep the Medvid affair alive, to keep making inquiries about him through the Red Cross and other international agencies, but most of all, to make sure that

his name is not forgotten.

The audience gathered at the Ukrainian Catholic University Affiliate received Moroz's presentation with great enthusiasm. His lecture and subsequent discussion delivered in his usual dynamic manner was both exciting and highly revealing. His paper on the Medvid affair should be made available to our State Department.

інж. Ярослав Дячун

ЖИДИ В УРЯДІ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Уряди інших держав називали жидів як громадян «Мойсеєвої релігії». Уряд Української Народної Республіки трактував їх нарівні з іншими національними меншинами. Які ж права мали жиди за часів УНР?

- 1) Їх визнано як окрему націю;
- 2) Їхня мова була офіційно визнана;
- 3) було створене міністерство для справ;
- 4) уряд УНР створив у Кам'янці-Подільському спеціальну катедру жидівської історії і літератури;
- 5) уряд УНР визнав жидам національну автономію

Про це писав жидівський історик д-р Марк Вішніцер в 1919 р. Але не всі знають, як у тому самому часі жиди працювали, щоб знищити молоду Українську Народну Республіку.

На підставі доступних для нас матеріалів, дозволю собі доказати повище твердження.

В той час, коли Український уряд помагав жидам, які терпіли від погромів, що їх робили царська (біла) армія, червоноармійці та різні банди, давав їм охорону і розстрілював переловлених погромників, в той же час жидівські політичні партії — «Паалей Сіон» і «Бунд» — зрадливо вели свою підривну роботу, щоб знищити молоду Українську Республіку та завести в Україні комунізм. Лідер партії «Паалей Сіон», київський адвокат Раппапорт зложив звіт, який був друкований в «L'Intransigeant» № 14540, May 27, 1920. Article: «Know your Enemy», page 15. У цій своїй статті він між іншим подає таке:

«Ми опанували нашими впливами, як теж під-

купством, агітацією, терором чи пропагандою, — всю індустрію та робітничі організації проти верхів управи. Рівночасно, через банки, ми взяли під нашу контроль всю комерцію. Ми мали дуже мало пасивного спротиву з боку української буржуазії, як також не було спротиву української кооперації. Спротив Украбанку, тобто Союзу банків, ми побороли через «синдикат службовців» («Революційний союз робітників»), який ми загорнули під наш вплив. Все це залишилося невідомим для тих, хто не знати того, чи тих, що не повинен був знати наших плянів.

Після перемоги над національною кооперацією, український націоналізм стратив свою економічну базу. Все те виконали банкові інституції, якими управляли наші товариши Назерт, Гльосс, Фішер, Кравс і Спіндлер, які вели головну роль в тій роботі. Після визначення нашого товариша Моргуліса директором Українського банку — наша побіда була цілковитою.

Як представник «Паалей Сіону» я почиваю своїм обов'язком ствердити з великим задоволенням, що наша партія і «Бунд» стали директивним центром маневрування тими величими стадами російських овець».

Стільки подає адвокат Раппапорт.

Отже, жиди тієї самої партії працювали і з большевиками і з українським урядом. Ті пляни знищення молодої Української Народної Республіки були розроблені до детайлів, як про це пише лідер сіоністів Самуїл Ротг у своїй книжці «Нав енд Форевер», 1925 р., ст. 142.

«ВІЛЬНЕ СЛОВО»

ДО ІЕРАРХІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВІ В КАНАДІ

У міжнародному Рокі Молоді ми, свідома і здорована частина української студіюючої молоді, з великою увагою і застановою прочитали Ваше «Соборне Послання» з приводу Міжнародного Року Молоді, з 19 квітня 1985 року Божого. Тому ми, студіююча молодь, звертаємося до Вас, дорогі наші Владики, з проханням допомогти нам зберегти нашу українську

ідентичність в Канаді, а це буде можливе тільки тоді, коли наші святі Літургії будуть відправлятися в рідній українській мові в усіх наших Церквах.

Цитуємо заклик до нас з Вашого Соборного Послання ст. 5: «А пізнання й зрозуміння української культури вимагає знання нашої рідної української мови, історії, географії, народної й церковної музики,

архітектури».

Ми знаємо, що на Україні наша рідна українська мова є постійно поборювана насильною русифікацією, а в різних країнах нашого поселення поза Україною вона є всюди загрожена сильним впливом неукраїнського середовища нашого щоденного життя.

Ми маємо візію, що можливим є зберегти українську мову в нашій літургії навіть тоді, коли знання рідної мови є недостатнім. З досвіду знаємо, що переклади на мову країни нашого поселення (в Канаді на англійську, французьку) дуже скоро стають власністю цієї країни, а ми, Українці, тратимо нашу ідентичність, за яку страждали й боролися наши Піонери в Канаді.

Ми з толерантністю ставимося до тих Українців, які не володіють українською мовою, але рівночасно не можемо дозволити на те, щоб наша українська ідентичність пропала з браку свідомості чи лінівства. Для тих, що не знають української мови, пропонуємо слідкувати за молитовником в перекладі, замість того,

щоб священик відправляв святу Літургію в англійській мові.

В житті кожної людини чи народу мусить бути пріоритети і тому пріоритетом повинно бути: **зберегти нашу українську мову в нашій Літургії.**

Остаємось з християнським привітом. Слава Ісусу Христу.

Торонто, 22.XI.1985 р.

Емілія Стельмах, Роман Хабурський, Любомир Хабурський, Зенон Хабурський, Юрій Сергійчук, Уляна Плавущак, Маркіян Ковалюк, Андрій Савчук, Роман Баран, Богдан Чолій, Галина Бенеш, Орест Хабурський, Таня Плавущак, Таня Ковалюк, Мотря Онищук, Таня Чолій, Петро Гуменний, Михайло Еліашів, Дарія Луців, Наталка Максимів, Ірина Кудлак, Володимир Юркевич, Олег Хабурський (Ще кілька підписів нерозбірливи)

UKRAINIAN DISSIDENT HAS WARNING FOR WESTERN WORLD

THE WINNIPEG SUN

By MINDELLE JACOBS

Sun Staff Writer

Westerners shouldn't be fooled by Mikhail Gorbachev's sophisticated manner and his wife's flashy clothes, a former Ukrainian dissident warned yesterday.

The Soviet leader's main propaganda weapon is the west's naivety and willingness to mistake polished manners and fashionable clothing for liberal attitudes, said Valentyn Moroz.

Moroz, 49, spent 14 years in Soviet jails for 'anti-Soviet agitation' before he came to the U.S. and then Canada in a prisoner exchange agreement in 1979.

Moroz says the western world has forgotten that, while Gorbachev has a nice smile, he has "iron teeth", a phrase former

Soviet foreign minister Andrei Gromyko once used to describe the Soviet leader.

The west has been fooled into believing Gorbachev is loosening the shackles on dissidents and may even be prepared to release a few, he said.

But the Soviet leader is cracking down on dissidents harder than ever and the U.S.S.R. is heading towards a Stalin-style era of repression, he predicted.

Moroz, a Toronto teacher and journalist, was interviewed in Winnipeg yesterday before speaking to a local Ukrainian group.

Gorbachev has resorted to brute force

to keep dissidents under control because the Soviet system is on the verge of collapse, he said.

Nationalist fervor among Ukrainian and Islamic groups in the Soviet Union is growing and could spawn mass movements like

part of which he spent in a concentration camp near Siberia.

He was released in 1969 but rearrested nine months later for the same charge and given a 14-year sentence.

This time he was put in a Moscow prison cell with common criminals.

love for my nation."

"Here, prisoners fight to get out of solitary. There, solitary confinement would have been a blessing."

Five months later, after non-stop demonstrations in the west on his behalf, he won a small victory - his own cell.

The larger victory came five years later when he and four other dissidents were exchanged for two Soviet spies.

Moroz finally won freedom but the Soviets inflicted one last indignity on him before they let him go -- they refused to hand over the notes Moroz had compiled for a book.

Undaunted, Moroz is writing his memoirs, entitled 'Witness'.

"My mission in the west is as a witness to Soviet repression," he explains.

mostly psychopaths, who continually taunted him and physically threatened him.

Soviet prison guards often promise ordinary prisoners reduced sentences if they'll hassle political prisoners, Moroz said.

'Being with psychopaths 24 hours a day can morally break a person. Three things kept me strong: self-respect, faith in God and

ДОВІДНИК ПРАВДИ ПРО ВСЮ УКРАЇНУ

Також друге видання англомовного довідника д-ра Івана Овечка про Україну («Ukraine & Ukrainians» I. Owechko — Editor/Publisher, R.V. Kuchar — Co-Editor, R. O. Tatchyn — English translator Co-editor, Copyright by «Ukrapress» P.O. Box 811, Greeley, Colorado 80632, USA) мусить бути зразком

і спонукаю українським науковим установам у публікації своїх праць.

Маємо досить гучних інституцій і організацій. Іноді охоплює страх чи вистачить в українській абетці літер для відтворення на письмі їхніх славнозвісних назв. Вони, на жаль, є джерелом прожитку діячам, усі

зусилля яких витрачаються на урочисту саморепрезентацію, що залишає слід лише в їхніх спогадах. Невелика група названих уже впорядників довідника за допомогою **М. Кальби, І. Р. Костюка, І. Лісового, О Питляра, . Пинюти, В. Реннера, А. Соколишина** та інших власними силами сказали світові правду за всю Україну. Віками крадене у нас Росіянами і видаване за геній «народа-богоносця», а в наш час «старшого брата», довідник показав як синів і дочок української землі. Тут подані прізвища і дані про українських скульпторів, малярів, письменників, спортовців, шахістів світової слави, що їх ворог привласнив собі силою, збіднюючи Україну й тим обґрунтуючи своє право першості і панування над нашим народом.

Довідник сконденсовано, але об'ємисто — бо не з позицій провінційних «енциклопедистів»! — зокрема подає про здобутки-надбання стародавньої України, про Україну колись і тепер: вільну і поневолену, про Українців поза Україною і т.д. Наступне, третє видання слід би дополнити доброкісними ілюстраціями творів українських митців, навіть шаховими етюдами, деякими прізвищами (в УССР останнім часом І. Репіна називають українським художником), на мапі

України додати Донецьк, п'яте місто з населенням понад 1 мільйон мешканців, а також адресар українських установ і часописів.

Український Вільний Університет у Мюнхені мусив би зайнятися перевиданням довідника німецькою мовою, щоб дійово протидіяти традиційному русолюбству Німців. Частина покоління, яке тепер стоїть на чолі Німеччини, в час Другої світової війни в різних формациях топтала українську землю, але України знати не хоче! Один приклад. Понад годину говорив якось підписаний про проблеми України, її прагнення до свободи і незалежності, на вечорі німецько-української приязні з одним бароном. «Так,— був його висновок,— Українці — то найкращі росіяни!». «Як тο?» — Замість відповіді, він запитав, де я народився. «На Криворіжжі. Це між Києвом і Одесою. Кіло-метрів 150 від побережжя Чорного моря». «Так, простори Росії величезні...» Хоч у нас і говорять, що горбатого лише могила виправить, але треба робити все, щоб і горбаті порозуміли. Цій цілі служить довідник «Україна й Українці» І. Овечка, виданий невеликою групою людей за власні кошти і власними силами.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ БАНДУРИСТІВ

3 Минулого у Майбутнє

Ніжний, драматичний, делікатний, символічний... Важко знайти досить слів, щоб описати властивості, необмежену силу та можливості українського історичного інструмента — бандури. Дзеркало української душі, бандура сягає в найглибші куточки душі кожного, хто її слухає, а її історія тісно переплетена із історією цілої української нації. Тому не дивно, що звуки бандури, створюючи враження делікатного, а одночасно складного переплетіння реальності з фантазією, історії з легендою, викликають у людини непоборну, майже інстинктивну любов до інструменту, а разом з тим і до всього, що з бандурою пов'язане: до української пісні, мови, історії.

Важко все це описати словами, але саме ця любов спонукала групу молодих бандуристів заснувати Товариство Українських Бандуристів у липні 1982-го року. Ці молоді українці побачили і відчули потребу створити організацію, яка б об'єднала бандуристів усього вільного

світу, та яка б забезпечила фундацію і атмосферу для дискусій, зустрічей, обміну думками, ідеями та знанням.

На початках, робота Товариства полягала у проведенні з'ездів та нарад, під час яких бандуристи із різних куточків Америки та Канади могли у дружньому оточенні обговорити стан кобзарського світу. З часом було вироблено ряд завдань, над якими Товариство працює і буде працювати у майбутньому: організація курсів і семінарів (як для бандуристів, так і для інструкторів), що помогло б поставити кобзарське мистецтво на вищий рівень; вироблення стандартів для кваліфікації інструкторів, забезпечення професійного викладання гри, заснування музичної бібліотеки та архіву, публікування нот та потрібних матеріалів, координація діяльності з іншими культурними та музичними організаціями для швидшого досягнення поставлених цілей. Варто згадати, що із самого початку Товариство активно співпрацювало із Українською Капеле-

лею Бандуристів ім. Шевченка, а покійний диригент Капелі, Григорій Китастий, завжди виявляв зацікавлення та допомагав порадами та моральною і професійною підтримкою. За короткий час від заснування Товариства було досягнуто та проведено в життя уже чимало завдань. Уже на самому початку Товариство змогло зібрати групу найкращих молодих бандуристів, і під керівництвом Григорія Китастиого видати платівку "Літа Молоді". Треба підкреслити, що всі ці молоді бандуристи приїхали із біжчих та дальших сторін США і Канади на власний кошт, звільнюючись із праці чи школи. Спільними зусиллями із Капелею Бандуристів було проведено ряд курсів, як для початківців, так і для старших бандуристів та інструкторів. Один із таких курсів відбувся на Вільному Університеті у Мюнхені, кредити з якого уперше в історії кобзарського мистецтва зараховувались іншими університетами.

Почалася робота і над збіркою та видавництвом нот, матеріалів та

архівів. Уже вийшло понад десять брошур із нотами для бандури, і плянується більше. Адміністрація Товариства також співпрацює із Нью-Йоркською школою бандури у виданні музичного журналу "Бандура".

Та найбільшим досягненням Товариства було проведення трьох грандіозних концертів: на з'їзді СКВУ у Торонто, в 1983-му році, та в Нью-Йорку і Філадельфії у грудні 1984-го. На кожен із цих концертів прибуло понад 120 молодих бандуристів із США, Канади, і навіть з Англії. Кожен із них жертвував вакаціями, пропущеним часом на роботі та оплатою переїзду. Усі три концерти пройшли із величезним успіхом, і для захопленої публіки, і для учасників. Адже відбулися не просто великі концерти чи академії, а відбулися історичного значення події: вперше в історії кобзарства на сцені зібралися стільки добріх бандуристів, не з примусу чи за гроші, а з власної охоти, тільки тому, що всі вони мали щось спільне: любов до української пісні і бандури. Як ніщо інше, концерти допомогли усвідомити який час і силу має бандура, і скільки можна досягнути із об'єднаною навколо бандури молоддю.

На цьому, звичайно, не зупинилася діяльність Товариства. Заоччені успіхи, члени Товариства вирішили поширити свою діяльність: на сьогоднішній день уже налагодились зв'язки із бандуристами Європи (Франції, Німеччини, Бельгії, Голландії, Польщі, Англії), Аргентини, Бразилії і Австралії, а серед дійсних членів є навіть кілька неукраїнців. Із запланованих на майбутнє проектів варто згадати кілька найголовніших:

Курс української народної музики, який відбудеться літом 1986-го року. Уперше в історії еміграції на курсі викладатиметься гра на бандурі, кобзарство, інші народні інструменти, українська мова та історія. Уже тепер іде енергійна підготовка до курсу: підшукуються інструктори, відповідне місце для курсу, виробляється програма.

Також, Товариство старається здобути фонди на опрацювання архіву та записів творів одного з найвизначніших бандуристів нашого століття, Зіновія Штокалка. Плянується видати або передвидати недоступні записи і праці інших бандуристів: Василя Ємця, Григорія Китастого, Гната Хоткевича. Обго-

ворюються можливості видання підручників гри на бандурі для україномовної та англомовної публіки. Нарешті, розглядаються можливості створення стипендійного фонду для бажаючих вивчати українську музику на університетському рівні, щоб і в майбутньому не бракувало професійних знавців української народної та класичної музики.

Перечислити усі досягнення, завдання та можливості, які стоять перед Товариством, можна було бше довго. Але й тепер уже можна зробити висновок, що Товариство Українських Бандуристів — не просто інша організація, а щось, чого бракувало уже довгі роки. Створене свідомими українцями, старшими і молодшими, повними завзяття

тами, тощо

- організація та допомога із проведенням кобзарських курсів
- плянування та організація концертів
- запис та випуск платівок та касет
- видання збірок нот для бандури
- видання обіжника кобзарських подій вільного світу.

У МАЙБУТНЬОМУ, Товариство:

- організує бібліотеку української музики
- створить стипендійний фонд для студентів української музики та фольклору
- збиратиме архіви
- проводитиме поширені курси української музики, історії та культури

БАНДУРИСТ СЕРЕД СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ, (Київ, 1918 року).

та бажання чогось досягнути, Товариство дає можливість працювати на українській ниві уже активній молоді, а також гуртує і заохочує до роботи молодь, яка дотепер не була активною. Можна сміливо сказати, що Товариство — це згуртування старших і молодших, яким не байдужі наші культурні надбання, людей, які готові чимось пожертвувати для досягнення благородних цілей.

Над чим Товариство працює ТЕПЕР:

- об'єднання бандуристів усього вільного світу
- координація роботи місцевих груп, допомога матеріалами, но-

— організує виробництво бандур та інших народніх інструментів

- даватиме фінансову підтримку професійним викладачам бандури, українського фольклору, тощо
- видаватиме підручники, праці і записи визначних українських бандуристів, композиторів і музикантів
- заохочуватиме писання музики для бандури
- зберігатиме українську культурну спадщину.

Чим ви можете допомогти? Еудь-яка допомога — фінансова, матеріальна чи моральна буде прийнята з вдячністю. Як видно з

вище поданого списку, усіка пожертва на загальні потреби Товариства буде використана доцільно.

Уже тепер ведеться робота над наступними проектами:

- організацією табору української народної музики та культури. Ваша пожертва допоможе купити кілька народних інструментів, для випозичення незаможним учасникам; оплатити перебування кількох студентів з Європи або Південної Америки; оплатити інструктора або навчальні матеріали. Такі табори плянується проводити кожного року.
- опрацюванням архіву і записів творів Зіновія Штокалка, з можливістю видання альбому пластівок.
- створення стипендійного фонду для бажаючих вивчати українську

музику та фольклор на університетському рівні, оскільки тепер відчувається брак професійних знавців. Всі знають які кошти пов'язані із відвідуванням університету; також, чим більше людей матиме змогу вивчати українську музику на рівні університету — тим скоріше наша культура вийде на світовий рівень.

Уже тепер можна знайти талановитих молодих людей, які увесь свій вільний час присвячують бандурі: виступам, викладанню, творчій роботі. Проблема полягає в тому, що всі ці люди не можуть прожити із бандури, і більшість свого часу витрачають на інших роботах. Товариство старається створити фінансову базу, із якої можна було б поставити цих молодих бандуристів на професійний рівень, що в

свою чергу поставило б і кобзарське мистецтво на професійний рівень.

Як бачите, завдання, які Товариство ставить перед собою — не порожні слова, а конкретні завдання, над якими уже почалась робота. Тому хочемо вас запевнити, що ваша допомога не піде намарно, а поможет якійсь конкретній справі, корисній не тільки бандуристам, але й усій українській громаді. Хочеться ще раз згадати:

Багато уже було досягнуто Товариством від часу його заснування, хоч усе робилося виключно на ентузіазмі і енергії молоді, без якої фінансової бази. Скільки ж тоді можна досягнути з підтримкою української громади?

ДОПОМОЖІТЬ!!!
Society of Ukrainian Bandurists
P.O. Box 1136 Cooper Station
New York, N.Y. 10276

Всі пожертви і членські вкладки звільнені від податку.

PRISONERS IN AN ENDLESS WAR

By DAVID PROSSER

In an ochre landscape as dry and blasted as the surface of Mars, Nikolay Golovin and Igor Kovalchuk sit on dust-saturated carpets and compose a letter to the prime minister of Canada, a country they have never seen.

It is the second letter they have written to a Canadian prime minister — the first was in 1984, to Pierre Trudeau. The two men confer about what to say, and Igor traces out the words on a piece of card with a ballpoint pen.

"Dear Mr. Mulroney," he writes. "This appeal comes to you from two prisoners of war."

"We know that you are the head of a new government in Canada, and thus we decided to appeal to you once again. We are turning to you to give us political asylum."

"This is the sixth year now that we have been sitting in a small hut, eating dry peas, and we have no more strength left. I would probably have ended my life a long time ago were it not for the thought that some people are trying to do everything possible to help us leave."

"So please help these people who are trying to pull us out of this quagmire and give us life."

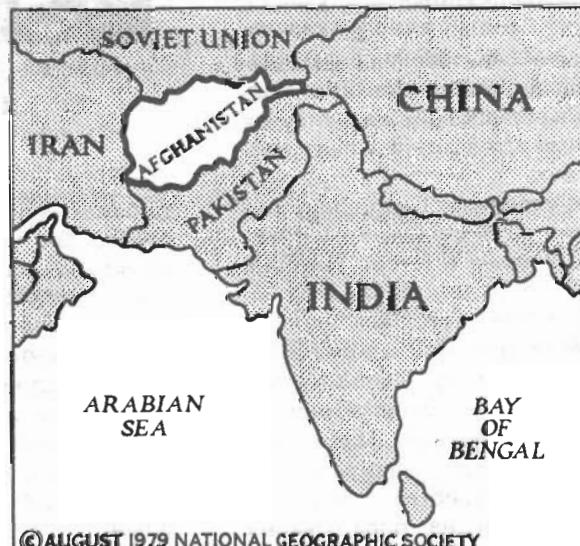
The appeal is particularly poignant for these two men, for once — 18 months ago — Canada gave them hope. They were promised the freedom that they had begged from Trudeau. Tomorrow, they were told, they would be on a plane and on their way to Canada. But tomorrow came and nothing happened. The hand that had been extended was suddenly withdrawn. And they did not know why.

Now Igor and Nikolay recall the disappointment of that day. They sift deeper, into the aching memories of an irretrievable past, and they force themselves to gaze upon an unthinkable future.

They speak in Russian, though they wear the loose pants and long-tailed shirts of the mujahideen, the Moslem "holy warriors" of occupied Afghanistan.

Five years ago, sickened by their experiences as soldiers in the Red Army, these two men fled their former comrades and gave themselves up to the same mujahideen whose resistance they had been sent to crush. They hoped that they would be able to escape to Pakistan and to the West.

The moment they joined the mujahideen, in the summer of 1981, their choices narrowed around them. A Soviet soldier who is taken prisoner faces dishonor if ever he makes his way home. One who has defected would be lucky to escape death. These two men's parents were informed five years ago that their sons were missing in action. As far as their homeland is concerned, that is how they will remain.

©AUGUST 1979 NATIONAL GEOGRAPHIC SOCIETY

WITH AFGHANISTAN bordered by the USSR, China, Iran and Pakistan, the only feasible escape route for Soviet defectors is Pakistan. But Pakistan fears being seen as a willing accomplice by the Soviet Union.

Nor can they, despite the stated willingness of the mujahideen to release them to a "freeworld country," easily be brought as defectors to the West. Besides the USSR, three countries surround landlocked Afghanistan: China, Iran and Pakistan. Of these, only Pakistan is a feasible escape route — and Pakistan, in dread of the Soviet Union, refuses to allow itself to be seen in the role of a willing accomplice.

Nonetheless, in 1984, a man named Serge Jusyp, a Toronto lawyer who had interested himself in the plight of Soviet POWs in Afghanistan, came to this bleakly majestic country and met with these two men. He represented a religious group in Canada that had raised money to help six Soviet POWs, including Igor and Nikolay, and he was urging his government to negotiate with Pakistan to bring them out. He had the two men write letters of appeal to Pierre Trudeau and to the heads of state of Britain and West Germany.

Later that same year, two associates of Jusyp, George Miller and Dimitri Rybokov, members of a militant anti-Soviet organization based in Frankfurt, came with Canadian approval and temporary Canadian passports for the two to sign. As they left they said that the two would be picked up the very next day and put on a plane for Frankfurt. From there they would be flown to Canada.

That day came and went, and no one came. Six months later the prisoners heard that the negotiations had failed. Their only escape route had closed. So now they have nothing to do but sit it out until something changes: Until the war ends, until some other rescue party arrives, until Pakistan dares to open its doors. Or, more simply, until they die.

Their hiding place is constantly changed. For the last five months they have been here, at a secret military base of the National Islamic Front of Afghanistan (NIFA), one of the seven major political parties that make up the Afghan resistance movement. It is to this frail encampment of mud huts and low, rock-piled walls that we have come, disguised as mujahideen to deceive border guards on the lookout for Western journalists.

Although the mujahideen treat their prisoners honorably, they can scarcely be expected to embrace them as brothers. These men are here on a limited sufferance, and they know it. Though they have renounced the country of their birth, they still bear the stigma of infidel invaders. The blood of mujahideen has been on their hands and not even five years of repentance can wash away that stain.

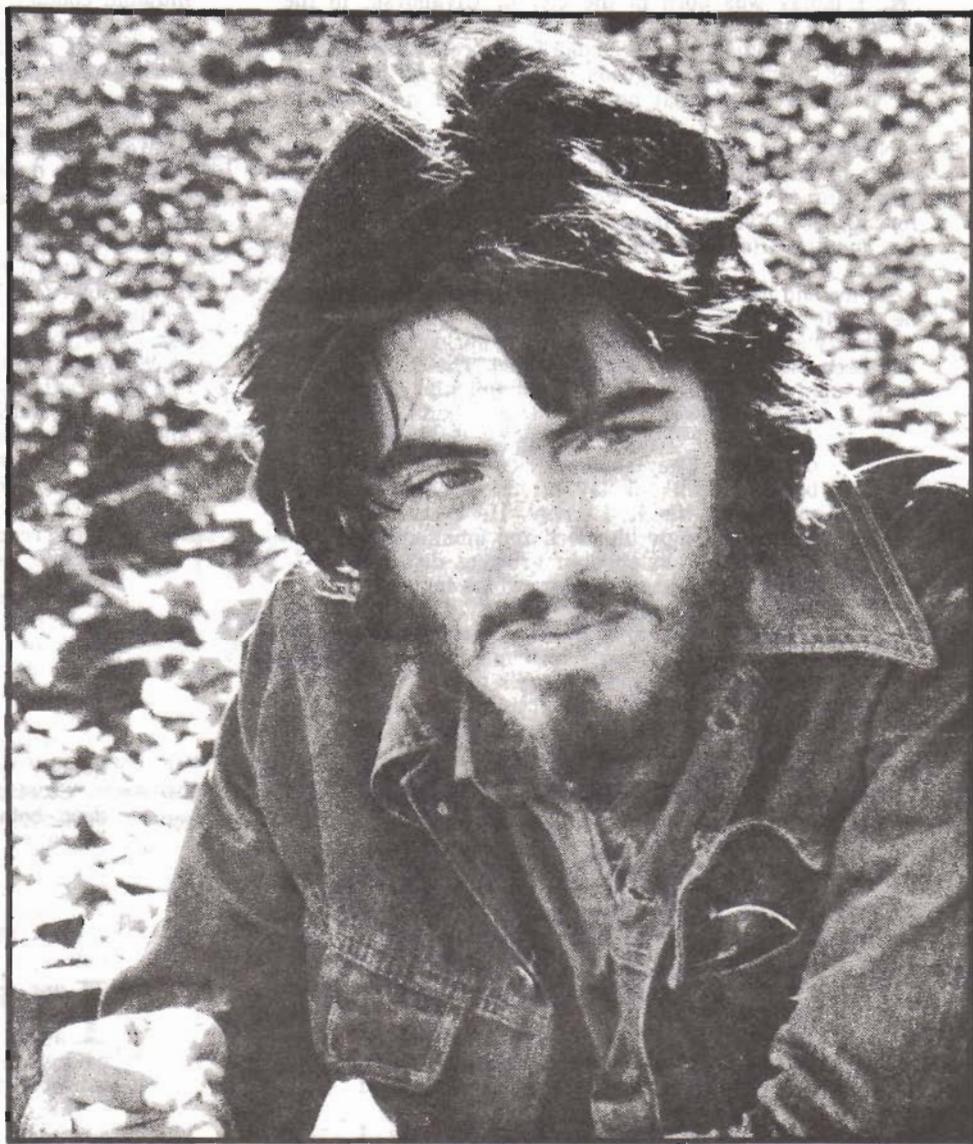
Igor Kovalchuk is the more talkative of the two.

Now 26, he was born in Kharkov, where he completed 10 years of school. "At home my mother was very religious," he recalls. "We always had icons, and she always read the Bible in Old Church Slavonic. I was brought up to believe in God, and I do."

He wanted to pursue a career in civil aviation, like his father. His favorite subjects in school, however, were Russian language and literature. He still loves poetry; he writes lyrics of his own for guitar accompaniment. Nikolay, 24, describes Igor's poetry as "very beautiful."

It was Igor, we learn, who urged Nikolay to join him in supplying arms to the mujahideen — the act that led them to their present predicament — yet Nikolay seems to bear no resentment toward his more reckless friend.

Igor's disdain for authority was well rooted before he ever became a soldier. He can still become angry at memories of teenage frustration in the Soviet Union:

IGOR KOVALCHUK

Raids on private parties by police with loud hooters and German Shepherd dogs and harassment at rock concerts. He grows rueful, though, as he recounts his attempt to resist being drawn into the machinery of war.

When the draft notice came, he threw it away.

A second summons arrived. He threw that one away too. And a third.

"Finally," he says, "I got a fourth one, which had a red line in it. Under the red line it said that if I didn't appear, legal action would be taken against me and my parents. He explained his father was willing to help him avoid the draft but his mother wasn't."

"She said, 'No. You should do your duty; you should go to the army. You're going to become a man; you're going to grow up. And when you come out of the army, you're going to get a three-room apartment.'

"I said, 'Who needs a three-room apartment? I don't want to go to war; I don't want to be killed.' But somehow my mother had her way."

So Igor was given the traditional farewell party; whenever a young Soviet goes off for military service, his friends gather at his house and drink vodka for two days. At last he had to pack up his things and head off to the recruitment centre.

For Nikolay Golovin, the years of captivity have perhaps been harder. He does not have Igor's ability to easily turn his feelings into words. Asked about his childhood, he shrugs. "My childhood was happy," he says simply.

Nikolay was born in the city of Ulyanovsk, in the Russian SSR. His father, he says, with a flash of grim humor, "drank vodka for a profession. He was a loader, loading heavy goods. But most of all he drank. He drank so much that he left my mother and went to another woman."

Nikolay completed eighth grade, then studied for two years as an electrician. On completion of his training, he was sent to Moscow to work on a hotel being built for the 1980 Olympic Games. When his summons came a few months after that, he made no attempt to evade the draft.

He too had his two-day vodka party. It was evening when he set off for the army.

Nikolay arrived in Afghanistan in the spring of 1981. Igor had been there since the winter of 1980. The two men met in an army hospital — Nikolay had quickly come down with typhoid fever, and Igor had the most common of Afghan ailments, dysentery. They became friends, and Igor began to tell Nikolay of his disenchantment with the Red Army. He recounted stories of tragic blunders and inhumanity, and Nikolay listened in growing dismay. One incident in particular, which had happened to Igor only six months after his arrival in Afghanistan, had changed his view of his comrades in arms. It was to change his life, and Nikolay's too.

A group of entertainers, singers and dancers had been sent to Afghanistan to keep the troops amused. Igor was detailed to accompany members of the troupe, which included some girls, around the countryside.

"We were driving fast, giggling and laughing. Suddenly a little Afghan boy and a little Afghan girl started crossing in front of us. We were moving so fast that the driver didn't even care to stop. The little girl got across but the little boy was hit full on. He was just turned into a piece of meat.

"I was sitting on top, mounted on the cannon, and I saw this child torn to pieces. But the driver didn't care; he just raced right on.

"It was done in such a callous way. I was shaken. An innocent child had been killed; the driver and I saw that we had killed a child. And yet it didn't arouse any feelings on the part of the driver. He just went on, and went on laughing.

"This was the first incident that made me antagonistic to what we were doing in Afghanistan. I asked to be transferred to another company, and I was; but it didn't get any better. What I saw after that in Afghanistan was worse and worse and worse. It just made me want to get away."

The vividness of Igor's accounts had its effect on his new friend. "We talked a lot," recalls Nikolay, "and I started also becoming disenchanted. That's when we started giving help and arms to the mujahideen."

Secretly, Igor and Nikolay made contact with the other side. They were told that if they could supply some weapons, the

mujahideen would help them make their way to Pakistan and to freedom. A meeting was arranged; Nikolay and Igor were to bring an automatic rifle to the rendezvous as a sign of good faith and hand it over to the mujahid who would meet them. The rendezvous took place in a ditch beside a building site. A Soviet control post was nearby. Their voices tumbling over each other, the two men recall what happened next.

"We were sitting in this hole," says Igor, "talking to our

mujahid contact. We had the automatic rifle with us. As Nikolay stood up to give the rifle to the mujahid, an Afghan was passing by, and he saw what we were doing. And he went to the control post.

"We were arrested, beaten bloody by our own soldiers and dragged into an armored personnel carrier.

"We so wanted to escape from the Red Army. What had been passing through our minds at that moment had been dreams of freedom, of escape. And this is what it came to.

"Then we were taken to the military brig in Kunduz, a northern province of Afghanistan, and we spent three months there." Igor's speech halts and stumbles as he recalls the torture to which they were subjected in Kunduz.

"We were constantly beaten. We were interrogated primarily at night. Some of our interrogators were drunk.

"One night they took my hand and cut it with razors. And they took two cords from batteries and put them into the cuts on my hand."

There was no trial, though the prisoners were told that enquiries were being made back in the Soviet Union about their records. Finally they determined to escape, even if it cost them their lives.

"We were guarded by just one guy," says Igor, "a Turkoman. We said, 'Why don't you just let us out? All we want to do is get some hash. We'll share it with you, if you just let us over the wall, real quick.'

"He said, 'Okay, go get the stuff, quickly, quickly. Come back quickly.'

"So of course the minute he opened the door, both of us just ran like wild things. We were barefoot; all we had on were slacks. We had nothing on top. As we passed the officers' quarters, we slipped in and took some jackets for ourselves and started running towards the Afghan village."

Igor takes up the story again: "We came to the nearest village, and we asked, 'Where are the mujahideen, where can we find some mujahideen?' And we found them very easily.

"So the mujahideen took us in. And when the Soviets found out in which village we were being kept, right away they encircled the village and started bombing. They were screaming through loudspeakers: 'Give yourselves up! Give yourselves up! We're going to get you and kill you anyway!'

"So the mujahideen would move us to another village, and the same thing would start all over again."

They recall, too, the following announcement, which was made repeatedly over the loudspeakers not only in Russian but also in Pushtu and Farsi, two of the local languages: "Those people who will turn them in, we will give you a million Afghans (the local currency); we'll give you a tractor, and we'll build you a house — if you will give them up to us alive. And if you will kill them and throw the bodies out to us, we will give you the million Afghans and the tractor but we're not going to build a house for you."

Our translator, New York-based human rights worker Ludmilla Thorne, interviewed these same prisoners in 1983. At that time they were held by a more fundamentalist faction of the mujahideen, and their condition was even more pitiful. Deeply addicted to narcotics, they were skeletally thin, their eyes sunken pinpricks in the hollows of their cheeks. Thorne had expected to find them barely alive on this visit; she is delighted to find that

instead they have gained weight and are alert and coherent.

They say that their dependence on narcotics has been broken — a claim that their NIFA captors confirm. Igor and Nikolay have been in their present hiding place for five months and in that time, say the mujahideen, they have not touched narcotics of any kind.

The problem of drug addiction was a major obstacle to Serge Jusyp's failed rescue attempt. Ottawa had agreed to waive most of the formal immigration requirements but one condition was deemed essential: Igor and Nikolay had to have medical tests to determine the extent of their dependency before they could be admitted to Canada. And it was the length of time that would be required for these tests — which would have to be administered on Pakistani soil — that proved to be the insurmountable difficulty.

But these two men knew nothing of that. All they knew was that a man named Serge Jusyp had come from Canada and told them that he would bring them to his country.

Jusyp did not return to Afghanistan. Instead, Igor and Nikolay were visited by two of his associates, George Miller and Dimitri Rybokov of the Frankfurt-based group NTS, an acronym for a Russian name meaning National Alliance of Russian Solidarists.

"On that occasion Rybokov also told us that, just as we were about to be taken on the plane, the two soldiers in England, Igor Rykov and Oleg Khlan, two POWs who had been successfully brought out of Afghanistan and granted asylum in the U.K., had returned to the Soviet Union. And he insinuated that the fact that these two guys had returned to the Soviet Union had spoiled matters for us."

"Now," Nikolay asks, "what are we going to do? Wait some more and just sit here?"

"I have enough patience to wait another month or two," Nikolay says. "And then I will no longer have patience." His friend rebukes him. "He's silly," he apologizes to the listeners. "He wants to hang himself."

"I just can't bear to be here any more," says Nikolay, close to tears. "I can't bear it. It's been five years. I'm so tired. I'm sick and tired of everything."

Igor and Nikolay will stay here, or in a place like this, for the next night, the next week, the next month, the next year. The days will begin to blur again as soon as we depart.

We can do one thing for them, though. We can carry their voices back with us; we can promise them that their words will be heard. We invite them to speak to our leaders and the people of our country. Igor, as always, speaks first:

"Russian emigres, Ukrainian emigres and people in Canada: Please do something for us collectively. The two of us, we're not here alone. There are many of us here like

Nikolay and I. Try a little harder to get all of us out."

"Our positions here are not the worst; though we are weak, you can see our conditions are not bad. But there are some Soviet POWs who are being held in caves and in chains."

"I believe that in your country public opinion can have some influence on Mr. Clark and whomever. Why doesn't Mr. Clark try and put himself in my place? What if I were in his shoes, and he were now in mine, just sitting here, year after year? What would he do? How would he feel if he had to spend five or six years here?"

We turn to Nikolay. Less assuredly polemical a speaker than Igor, he searches for words. But when they come, they are from the heart.

"There's a war going on here in this country. Give us a little help. Think about us. People wonder why we became dope addicts. If you're living like we are, you're going to become not only a dope addict; you're ready to cut your throat, your wrists. It's true that out of sheer grief and loneliness we did take narcotics. We smoked hash and so on. But as we told you, we have now given this up. We try to hold on now. And now we hope that you will help us to come to the West."

Igor and Nikolay are tired. Their speech has slowed down, their voices are growing fainter. We realize that it is time to end the questioning and let them rest. We put away our equipment and share a meal with them. When it is time for us to leave, we give them a digital watch as a memento of our visit. It is, we realize afterwards, an ambiguous present. It will help them cling to the dizzying carousel of indistinguishable days; now they will at least be able to tell the hour and the date. But the watch's silent, dispassionate tallying of their lives' passing must also seem to them a cruel mockery. How many more of those precisely numbered seconds, hours and days will blink across the dial before they are able again to laugh, to travel, to taste vodka, to dine with friends, to fall in love? The guarantee says that the battery will last for five years.

The Toronto Sun

THE TORONTO STAR Kurelek painting unveiled in Metro

Canadian artist William Kurelek was so moved in 1974 by the plight of Ukrainian dissident Valentyn Moroz, on a hunger strike in a Soviet cell, that he made it the subject of a painting.

Yesterday, the large canvas was unveiled to the public for the first time when it was officially presented to Moroz, now a Canadian citizen, at a reception for his 50th birthday in Toronto.

Moroz left the U.S.S.R. in 1979 after a spy swap following 13 years in jail.

During the 1974 Ottawa protest, demonstrators staged their own hunger strike.

ЛИСТИ З ЗАГАЛУ

Дякую Вам за Ваш журнал «Анабазис». Отже в журналі Вашому була коверта від Вас на заклик, щоб люди, свідомі Вашої праці, пожертвували що хто зможе як на традиційну українську коляду.

Свідомий Вашою тяжкою працею, та хоч і сам тяжко ще працюю, але ж хочу хоч трошки Вам допомогти. Тому прийтіть від мене цей «маніордер» на суму 10 доларів, щоб зовсім не бути тим, що є таки, що ніколи нікому ні в чому не допомагали.

Бажаю Вам всячого добра на Вашу працю і на Ваше життя, бо ж коли ми, Українці, своєму землякові не допоможемо, то хто ж з чужинців Вам допоможе?

На все Вам добре! Ваш приятель, —
М. П. Боровик

МАТЕРІЯЛИ З УКРАЇНИ

23 квітня (1984 р. — Ред.) в місті Ужгороді відбулася бесіда представників влади з членом Ініціативної групи захисту віруючих та Церкви на Україні Йосипом Терелєю; зустріч відбулася в приміщенні ресторану «Едельвейс».

На зустрічі були присутні: Секретар Президії Верховної Ради УРСР Микола Григорович Хоменко; науковий співробітник Інституту атеїзму АСН (Академія Суспільних Наук — Ред.) при ЦК КПРС В. Бондаренко; секретар обкому партії Закарпатської області М.М. Семенюк та особа, яка свого імені не назвала, сказавши, що він філолог.

Зауважимо, що Тереля протягом тривалого часу на розмови з властями не йшов, рахуючи, що нема про що вести бесіди із тими, хто руйнує віру. В Ужгород Й. Терелю заманули нібито в командировку по роботі, а вияснилося, що йому була приготована зустріч. Розмова точилася понад чотири години.

М. Семенюк: Йосип Михайлович, з вами хочуть поговорити товариші з Києва. Як ви на це дивитеся?

Невідомий, що назвав себе «філологом», надалі будемо писати *Філолог*.

Філолог: Та це ж наш хлопець, роботяга?

Тереля: Помиляєтесь, вашим ніколи не був і не роботяга, а кріпак радянського колгоспу. А потім, я не знаю, з ким я розмовляю.

Філолог: Я працюю філологом в одній з установ Києва, науковим співробітником...

Семенюк: Та ви сідайте, повечеряємо що Бог дав, а заразом і порозмовляємо. Так воно краще.

Тереля: Цікаво знати, відколи це секретарі обкомів на Бога почали покликатися?

М. Семенюк: То дурна звичка, ніби пережиток.

Філолог: А тут нічого противного нема — це наше, українське.

Тереля: Раз так каже кагебіст, то тоді можна.

Філолог: Ви мене, Йосипе Михайловичу, ображаєте; я ж не кажу, що ви націоналіст.

Тереля: Кажіть. Бо я таки націоналіст, а потім, чого то встидатися бути «чекістом»? Он Юліан Семенюков аж з шкіри преться, щоб тільки заслужити похвалу від сталевих дзердинців.

Семенюк: Може б ми спершу попоїли, а тоді вже говорили один одному неприємності.

В. Бондаренко: Скажіть, якщо це можна, ви вже не голова Групи?

Тереля: Можна. Ніби це якась таємниця, ось і ви знаєте, не дивлячись на те, що ми не спілкуємося.

М. Хоменко: Якщо можна, чи не могли б ви нам пояснити свій вихід з Групи?

Тереля: Я є членом Ініціативної групи, як і був, тільки не голова. А потім, чого це власті цікавляться справами Церкви? Адже, якщо я не помиляюся, ми відокремлені один від одного навіки.

Хоменко: Ви помиляєтесь. Ми всі цікавимось. Потрібно ж нам знати, чого хоче ваша Група.

Філолог: Вони хотять самостійної України, ось і дур'ю маються.

Тереля: Думаю, що Україна — государство са-

мостояльне із 17 годами. Ведь так нас учат в школі, ілі я ошиваюсь?

Філолог: А то чого ви перейшли на російську мову?

Тереля: Із слугами народу лучче гаваріть на іх радном языке, близком іх паніманію языке. Потом у меня своє мненіе по отношенію к вам, как к філологу.

Семенюк: Не потрібно сваритися, тут ділова розмова. А потім, яка різниця якою мовою розмовляти. Ми інтернаціоналісти, чи не так, товариші?

Хоменко: Ви, Йосип Михайлович, так і не сказали, чого це вас галичани змістили з «поста». Невже не виправдав довір'я? Чи використали і — кінець?!

Тереля: У нас демократія, не так як у КПРС.

Бондаренко: Але ви й удліва людина, вам важко буде в житті.

Семенюк: Давайте їсти, а потім приступимо до розмов.

Тереля: І правда, я голодний; а потім, з начальниками не часто випадає сидіти поруч та ще й їсти всякі наїдки, яких нема у гастрономі.

Філолог: Я бачу, що ви не такий вже і злий; то тільки зверху.

Тереля: Злиє бивають собакі, а сверху я обикновений крепак... (Тереля став молитися, після чого приступив до їди).

Бондаренко: Невже ви, молода людина, і вірите у Бога? Дивно!

Тереля: Дивно про такі речі питати, а потім, ми тут не для того, щоб вияснювати, хто в що вірить. То краще приступимо до самої причини даної зустрічі. Але перед цим у мене одне питання: яка мета вашої розмови, вірніше зістрічі?

Філолог: Це ми побачимо в процесі нашої з вами розмови.

Тереля: А якщо розмова не вийде?

Семенюк: Вийде, ми ж українці, то навіщо нам сваритися?

Хоменко: Скажіть, будь ласка, ви священик?

Тереля: На це питання не буду відповідати.

Хоменко: А що тут такого? Потім, якщо ви були головою самозваної групки, ви не могли не бути священиком, то як?

Тереля: Я вже говорив, що на це відповіді ніякої не дам.

Бондаренко: То виходить, що ви священик?

Тереля: Ви що; прийшли сюди виясняти хто я? А потім, із «самозванцями»/нема чого говорити.

Філолог (роздратовано): Ми виконуємо державну роботу, а з вами прийдеться ще розмовляти не раз, і не тут...

Тереля: А коли це я порозмовляю з вами там? У мене наготована торба, так до тюрми готовий.

Семенюк: Та ніхто вас не збирається арештовувати.

Бондаренко: Скажіть, у вас є дружина, діти?

Філолог: Дружина така сама.

Тереля: «Філолог» знаєт всійо.

Хоменко: Нам стало відомо, що ви полишили

Групу, ось ми й вирішили ще раз з вами поговорити, щоб у майбутньому не було гірше. Ви — молода людина, могли б принести користь народові, а ви з ворогами зійшлися, пишете всілякі пасквілі на нашу радянську владу, а за кордоном буржуазія гріє на тому руки.

Тереля: Ніхто групи не полішивав, я є членом групи. А користь кожний приносить там, де він рахує за потрібне. Ви ось знайшли за потрібне служити москалям, вам так краще. А щодо буржуазії, то ваш Ленін в 20-му році назвав вас «совбур'ємцями», тобто радянська буржуазія. Як бачимо, що «вождь» пролетаріату мав рацію хоч у цьому.

Бондаренко: Де це ви вичитали? Я такого не читав.

Тереля: Я совєтських інститутів не кінчав, як ви, а про свого «вождя» повинні б знати геть чисто все.

Семенюк: Нам передавав прокурор району, що нібито ви згідні написати статтю для преси про свій вихід із групи, ось ви б про все і описали.

Тереля: Вам що так кортить, щоб я написав? Прийде час — напишу. Тільки не думаю, що будете мати радість.

→ Дійсно, у мене була розмова з прокурором Степаном Траїлою. Він приїздив у поле, де я працював на колгоспній плантації. Приїздив з пропозицією, щоб я написав покаянного листа, тоді мені дадуть під грядки город і легшу роботу. Але коли я сказав Браїлу, що я буду дома з дитиною, а дружина піде на роботу, бо з колгоспної зарплати ми вижити не можемо (в середньому мені припадає 60 руських рублів, на що практично жити неможливо), на що Браїла відповів, що їм лікарів не потрібно, нехай Олена сидить дома, а ви, Тереля, будете працювати в колгоспі і більше ніж 50 рублів ніколи не отримаєте; ми антирадянщикам не будемо допомагати. Тут у колгоспі й помреш...

Семенюк: Я це виясню, це пряма дискримінація.

Тереля: А то Браїла сам по собі приходив до мене, КГБ його і підіслало. Ви вмієте тільки торгуватися, а до торгу не виходить, то тоді вбиваєте або запроторюєте до тюрми. Все, порозмовляли, оставайтесь здорові.

Філолог: Йосип Михайлович, ви не так зрозуміли. Ми прийшли з конкретним планом щодо долі вашої церкви. Ну сідайте, ще кілька запитань.

Тереля: Конкретно — то, що після нового року владі закрили більше як 30 католицьких церков, там де люди не прийняли московських батьшок. А ви прийшли вести переговори. Про долю церкви потрібно розмовляти з українським Патріархом Йосипом I, а не зі мною.

Хоменко: Сліпий втік за кордон, як ми можемо з ним розмовляти? Хай приде сюди.

Тереля: В той час, коли московський уряд вигнав кардинала Сліпого із ССРР, я був у концтаборі, а мій родич сидів з кардиналом в одній камері на едсятому лагпункті в «Дубравлазі», що знаходитьться в Мордовії. Так що як виїздив і що говорив кардинал, мені відомо більше, ніж вам.

Філолог: Як ви дивитеся на те, щоб уряд УРСР дозволив вільно, повторюю вільно, діяти, дотримуючись радянського законодавства, вашій церкві?

Тереля: Негативно.

Філолог: Чому? Адже ви самі про це говорили, писали.

Тереля: УРСР тільки на папері. Так званий уряд УРСР бездіяльний. Ви не в силі захистити Україну навіть від русифікації; а потім, нема гарантії бодай на маленький національний розвій під Москвою — хто нам гарантує свободу? А перетворити церкву у те, чим є Руська Православна Церква — вам на руку. В даний час УКЦ не є під вашим контролем; ми самі вирішуємо свої питання.

Хоменко: В такому випадку, що ви хочете особисто і ваш клір?

Тереля: Волі.

Хоменко: Ми ж вам даємо волю, чого ви відмовляєтесь?

Тереля: В даний час недоцільно вести будь-які розмови на цю тему. Як УРСР на ділі буде суверенною республікою, тобто ми самі будемо вирішувати без Москви власні проблеми, то тоді все прийде на свої місця. А це можливо лише тоді, як між Росією та Україною будуть встановлені таможенні кордони, УРСР буде мати власну валюту, власне військо, яке буде боронити інтереси нації від московських посягань, і, що найбільш важне, то це те, що парламент УРСР не буде складатися тільки з комуністів, яких є значно менше, ніж християн.

Хоменко: То ви що, хочете самостійної України?

Тереля: То ви трубите, що Україна самостійна. Я говорив і буду говорити, що вона є колонія Москви.

Семенюк: Але ж уряд УРСР дійсно надає волю УКЦ — виходите із підпілля, реєструйтесь; хочете Сліпого — пишіть, нехай іде на Україну. Але умова одна: ви мусите проголосити автокефальності УКЦ, те, що ви пориваєте з Римом.

Тереля: То це як розуміти: як офіційну умову, чице лиш балачки?

Філолог: Розумійте як умову. Зрозумійте, ми не можемо бути у спілці з Римом. Рим — споконвічний ворог України. Згадайте історію.

Тереля: У такому випадку церква не буде католицькою; це перше. А по-друге, історію не завадило б вам почитати, тільки не московську; тут взагалі нема історії... І чого це ви вибрали мене для таких розмов?

Бондаренко: Адже це ваших рук провокація із створенням Ініціативної групи захисту прав віруючих та церкви. Ось ви і повинні виступити в пресі, що не бажаєте бути у спілці з Римом. Зрозумійте, так краче буде для віруючих і для церкви в цілому. Адже з вами розмовляють, вас вкінці вмовляють, подумайте.

Хоменко: Думайте і, можливо, що ще сьогодні напишете заяву. Уряд УРСР підтримає вас у цьому.

Тереля: Я один нічого не вартий. Ініціативна група — не я один.

Хоменко: Ви (а ми ще знайдемо людей), але ж ви це починали, вам і карти в руки. Уряд напевне все майно УКЦ поверне, але при умові, що ви відділяєтесь від Риму. Згода?

Тереля: Я не правомочний вирішувати такі питання. Потім, я мушу слухати те, що мені говорить мій владика. А друге це те, що такі питання, як легалізація церкви, вирішуються Патріархом Йосипом I Сліпим, ось з ним і розмовляйте.

Семенюк: Ви що, хочете вічно в колгоспі працювати? У вас діти, дружина-лікар, а ви в колгоспі,

вам не стидно? Думайте і погоджуйтесь. Ми дамо вам квартиру в Ужгороді, друкуємо вашу етнографію, вірші, дружині робота — хоче, нехай іде викладати до університету; адже вона працювала викладачем у Конотопі.

Тереля: То це що, торг?

Семенюк: Розумійте, як знаєте.

Тереля: Шукайте іншого кого, я католик.

Філолог: Ми мали розмову з Будзінським; він не є таким непослідовним, як ви: то ви хочете легалізації, то ви не хочете.

Тереля: Хочу, тільки не тої, що ви даєте.

Філолог: Дивіться, Тереля, щоб ви не пошкодували, більше такої нагоди у вас не буде. Ось Олесь Павлович вже на волі, а вам до нього далеко — він друкувався, за нього трубів світ, і то він зрозумів, хто є хто.

Тереля: То йдіть до Олеся Павловича, нехай вам і пише; благо, у нього набита рука.

Хоменко: Тереля, якщо ви й надалі думаете продовжувати ту діяльність, яка є ворожа до нашої радянської держави, вас буде позбавлено громадянства СРСР, а тоді як шпигуна і диверсanta покарано. Наш уряд може бути і гуманним, але до таких, як ви, ми можемо бути й суворі.

Тереля: Дякую. Я вже казав, що чекаю тюрми кожної хвилини, відтоді як вийшов на волю. Правда, Браїла заявив, що на цей раз мене вб'ють.

Філолог: Дурниці, ніхто не збирається вас вбивати. А чого б вам не виїхати до матері в Прагу?

Семенюк: Маргарета Іванівна в даний час у Союзі. Приємна і освічена людина, а син націоналіст.

Тереля: Мені добре і дома, емігрувати ми не хочемо, хіба б насильно нас вивезли. Але щоб вас не затруднювати, то я сам відмовлюся від совєтського громадянства. А щодо освіти матері, то вона така, як і у вас — партейна, що в перекладі означає: ніякої. Я втомився і тому рахую, що ми один одного зрозуміли. Рахую, що більше нам нема чого зустрічатися.

Хоменко: А ви не гарячкуйте, ми знаємо, що ви людина гаряча. Сьогодні трохи розмова не вийшла, то ми її продовжимо завтра, згода?

На цьому було закінчено розмову і продовжено на другий день, 24 квітня.

Семенюк: Йосип Михайлович, скажіть, будь ласка, чи виділила селищна рада вам з дружиною участок під городець? І чи допомагають ваші дружині як сільському спеціялістові. За нормами закону вона повинна користуватися пільгами.

Тереля: Голова селищної ради сказав, що ми ішли до Рейгена і там нам дадуть землю. Я просив одну сотку під город. Потім, нам не потрібно ніяких допомог. Едине, що ми хочемо, так це те, щоб нам не лізли в душі. На тижні старша медсестра лікарні, де працює моя дружина, на профсоюзних зборах заявила дослівно таке (її прізвище Марголіна): «У нас в колективі є лікар, яка вірує в Бога, ходить до церкви. Чи можемо ми терпіти у своєму колективі таку особу?» Безперечно, що такі заяви ідуть тільки від КГБ, а не від Марголіної особисто.

Хоменко: Ми це візьмемо до уваги, навіть якщо ми не дійдемо згоди в основному. Такі випадки треба приборкувати. Це не по-державному. Не думайте, що

ми, комуністи, тільки те й робимо, що нищимо церкви та хочемо знищити віру. Ні! Основна наша робота — це перевиховання і стримління до того, щоб робітник та селянин добре жили.

Тереля: Вас послухати, то нема на Україні ні таборів, ні психічних тюрем, ні бідності, не йде люта русифікація. Москаль робить на Україні все, що хоче, а ви, уряд, мовчите. Раз мовчить уряд, то тоді будемо говорити ми. Ось для того і створено Гельсінську Ініціативну групу захисту прав віруючих та церкви на Україні. Це означає, що офіційна громадсько-релігійна Гельсінська група має можливість виступити з високою трибуни ООН. А щодо виховання, то скільки партія комуністів збирається перевиховувати, і чи хоче народ отого «перевиховання»? Того до уваги ніхто не бере.

Підполк. М. Дзядко: Я Михайловича знаю не один рік. Багато неприємностей він нам приніс, але я на нього «Не в обиді», як би то сказав москаль. То все було, але від сьогодні нам потрібно переходити до якоїсь співпраці. У нас є тверді відомості, що Китай має таємну спілку з США. І тому потрібно об'єднати всі здорові сили, а не роз'єднуватися, бо це на руку сіонізові та сил, що за ним стоять. Безпечно, що важко забути те все, що було в тюрях та таборах. Але таки треба забути і почати все спочатку.

Тереля: То виходить, що ми, Українці, повинні бути гарматним м'ясом для Москви в її майбутньому конфлікті з Китаєм? А що ми за це маємо, — русифікація та геноцид? Я особисто проти китайського католика не підніму зброї ніколи. А Росіянам нема чого боятися Китаю, для цього потрібно віддати захоплені у китайців землі.

Хоменко: Це набагато серйозніше, ніж ви думаете. Ви ж бачите, що ми йдемо (правда, з однією умовою) на відновлення УКЦ. Є шанс, більше такого не буде. Якщо б уряд ішов на терор проти вашої церкви, ми б з вами не розмовляли. Вірте, що все, що робиться — це необдумані дії місцевих органів, які провокують ненависть проти влади. Тільки так можна рахувати окремі дії окремих керівників. А щодо Китаю, то ви помиляєтесь: уряд Китаю тримає у тюрях та таборах виключно всіх католиків. Про це пише навіть західна преса.

Я читав три номери «Хроніки католицької церкви на Україні», що видає Ініціативна група. Багато слушного, але ви таки дещо ~~висвітлюєте досить одно~~ боко, з позиції ~~клерикалів~~, а на Україні є й атеїсти; потім, ої закиди на «москаля». Не це тепер на часі. Ви прохали уряд про дозвіл на випуск журналу «Бойківщина» в Ужгороді під егідою СПУ. Це питання буде розв'язане позитивно, — не сміте, я даю вам слово комуніста. Щодо пропозицій про автокефалію УКЦ, порадьтеся з своїми вірними та клиром. Я б не радив вам виступати з заявами у західній пресі. Це може негативно вплинути на справи церкви. Для декого на Заході конче потрібний конфлікт саме між урядом та УКЦ. Заява Ініціативної групи про звільнення певної частини державних злочинців розглядається, і бути цим людям на волі чи ні — залежить від вас, адже там і ваші друзі. Якщо ми не підемо один одному на поступки, то що тоді ми за діячі? Потім, ви у гіршому становищі. Ми — влада, а ви — меншість. Адже не всі так міркують, як ви, навіть серед ваших однодумців. Всі зачинені церкви за період 83-84 років будуть передані вам (католикам) в

користування в разі позитивного вирішення даної проблеми. Думайте, але час не чекає. І останнє: в разі ви відкинете пропозицію уряду, моя вам порада — їдьте куди хочете, терпеливість уряду може й увірватися.

М. Дзямко: В разі якихось неув'язок з місцевими властями — дзвоніть або заходьте до мене, ось до товариша секретаря Семенюка. І не думайте, що вас лякають чи, борони Боже, попереджують. І ще я б вам порадив розірвати будь-які зв'язки з Будзін-

ським.

Тереля: Краще нам не зустрічатися. І правда, нам потрібно піти на поступки обоюдно, але як це зробити?

Далі розмова носила пустопорожні домагання збоку начальників, щоб Тереля дав якусь інформацію щодо о. Григорія Будзінського та інших близьких друзів. На тім і сталося.

Справа Медведя не закінчена

Хоч минуло майже п'ять місяців після невдалої спроби втечі Мирослава Медведя, а справа його повернення набирає нового зацікавлення в американському уряді, де 61 сенатор, під проводом сенатора Гамфрі, уважають ситуацію, в якій вирішувано долю молодого моряка, загадковою. Також члени Конгресу, як і інші особи, які були в контакті з Медведем, впевнені, що моряк, який просив азилу, і моряк, який пізніше заявляв, що хоче повернутись до країни „з найкращою системою в світі”, — не є та сама особа. Ці здогади відкидає Державний департамент Америки, а представник советської амбасади в Вашингтоні, Борис Малахов, називає це „божевільною відумкою”.

Але деякі докази вказують на таку можливість і заставляють американську опінію — пресу — піднести голос у справі, яка схвилювала притиншенну атмосферу передженевської зустрічі Регена й Горбачова. Та заки наведемо причини сумніву, пригадаймо коротко.

Американський епізод життя Медведя

У піввечірок, у четвер, 24 жовтня, м. р. 25-літній Мирослав Медвід зіскочив із советського вантажного корабля на

Л. РУДНИЦЬКИЙ

ЖИДІВСЬКИЙ ДИСИДЕНТ І УКРАЇНСЬКА СПРАВА

ДО ВІСЛОВІВ АНАТОЛІЯ ЩАРАНСЬКОГО ПРО ЖИДІВСЬКО-УКРАЇНСЬКУ СПІВПРАЦЮ В КОНЦ.ТАБОРАХ

Минулого тижня вся світова преса писала про Анатолія Щаранського й подавала навіть найменші деталі про його звільнення з ССР. Особливо жиди Ізраїлю тішилися його приїздом до цієї країни, бо для них він є живим символом. Це підкреслили не тільки дипломати й політики цієї країни, але теж її поети й письменники. Письменник Хайм Гурі, наприклад, сказав такі слова: „Я не знаю, коли населення Ізраїлю матиме знову такого героя, який є усім мілій”. І звертаючись до самого Щаранського, він додав: „Вчися про Ізраїль, це інакша країна, ніж та, яку ти собі уявляв у твоїх мученицьких, самотніх снах і мріях”.

Санче тому і є побоювання в Ізраїлю, щоб Щаранський не пристав до однієї із скрайніх партій, як зробила його жінка, що опидалася у своїх змаганнях за нього на помочі скрайніх правовірлігійної партії Ізраїлю.

Про ці побоювання висловився теж знаний сучасний поет Ізраїлю Єгуда Аміхай, кажучи про Щаранського, що „Він остання людина, котра належить нам усім. Я надіюся, що вони (себто партії) його не знищать”. Покищо Щаранський відмовився пристати до будь-якої партії, мовляв, він із советської преси не міг нічого дійсного довідатися про Ізраїль.

Для українця, котрий уважно читас ці репортажі про Щаранського, неважко провести паралелю між приїздом Щаранського і приїздом Мороза на волю більше, ніж шість років тому. Тоді, коли приїхав Мороз, дух єдності простелів свої крила по всіх українських громадах у світі, цей його приїзд об'єднав нас був хоч на короткий час, так і тепер маленька та хирільча постать Щаранського об'єднує всіх жидів. Шкода, що в нас тоді не знайшлося таких поетів, письменників та державних мужів, котрі публічно висловили б такі сантименти і перестороги, як сьогодні роблять ізраїльці.

Але приїзд Анаголія Щаранського на Захід цікавий для українців не тільки порівнянням, які він насуває. Бодай один з його висловів для нас важливий, і його варто мати на увазі й підкреслювати при кожній нагоді, коли буде треба. Згідно з „Нью Йорк Таймсом” з 14 лютого ц. р., Щаранський говорив про тортури і переслідування і згадав, що режимні чинники в конц.таборах і в'язницях наставляли членів різних

національностей проти інших національностей. „Я ніколи не відчув антисемітизму з боку моїх спів'язнів, заявив він, але власті імущі, завжди старалися наставити одну групу в'язнів проти другої.” Тут дуже важливо інтерпретувати значення цих слів Щаранського в контексті нашої сучасної ситуації, як і в контексті ситуації в ССР. Як відомо, Щаранський сидів між українцями, (адже найбільше число політичних в'язнів, це українці), це він сам сказав у своїх розмовах про недавнє минуле, і тому треба тут підкреслити, що він ніколи не зазнав антисемітизму з боку українців. Це для нас дуже важливе, бо в юдівських колах слово українець стало синонімом слова антисеміт, а нам завжди, з однієї чи другої причини, недостає амуніції, щоб того роду наклепи недвозначно відкинути. Слова Анатолія Щаранського дають нам цю амуніцію. Крім того, він ще оповів історію, яка теж дуже багатомовна й багатозначна. „Був один випадок”, каже Щаранський, що КГБ „тиснули” одного жида, щоб він з ними колаборував. „Ми розуміємо, твердили кагебісти, що ми від тебе не можемо одержати інформацій про Щаранського чи інших жидів, але українці, це ярі антисеміти, чому б не дати нам інформації про них?” В той же час, оповідає далі Щаранський, кагебісти „говорили з деякими українцями, і казали їм: „Ви знаєте, як ці сіоністи ненавидять українців”, і старалися змусити українців „сипати” жидів.

Згідно з Щаранським, це ім не вдалося. Українці не свідчили ложно проти своїх спів'язнів у концтаборах. Між в'язнями, згідно з Щаранським, панує почуття свого роду „інтернаціоналізму”, і вони загально кажучи, не слухають КГБ і не нищать один одного.

Вислови Анатолія Щаранського дуже важливі, особливо для українців. Вони є сильною амуніцією проти всіх тих наклепів та обвинувачень, які нам часто доводиться слухати від різних юдівських і не юдівських кіл. Та крім опрокидування наклепів антисемітизму на українців, Щаранський ще подав одну не менш важливу істину. Він стверджує, що всякий „антисемітизм” інспірує режим, отже Москва, і це нам теж треба завжди підкреслювати, покликуючись на нього. Слова й думки Анатолія Щаранського кидають теж певне світло на всі ті закиди, які офіційно робить американський уряд в деяких випадках-спробах відalenня поодиноких громадян ЗСА за їхню начебто колаборацію з нацистами. Ці закиди у великій більшості, основані на документах, які передав урядові ЗСА советський режим. Твердження Щаранського мають силу як не зовсім підірвати довір’я американців у цих справах до советських свідчень, то бодай насторожити американський світ, а головно його законодавців і судові чинники, щодо Советського Союзу і його затій у сіянні роздору й неінависті між народами.

„АМЕРИКА”

Russians retain love of liquor

MOSCOW (Reuter) — The onset of the long northern winter is putting to the test the Kremlin's campaign to break Russia's age-old affection for hard liquor.

An increase in anti-drinking propaganda by the state media and reports of deaths through poisoning suggest that the drive, launched by party leader Mikhail Gorbachev in June, has been slow to win converts to the joys of mineral water or fruit juices.

“Inveterate drunkards have switched from port and vodka to perfumes and industrial liquids containing alcohol,” the government newspaper Izvestia reports. “Medical people are worried.”

In the worst reported incident, six people died and a large number were poisoned after they drank methanol at national day celebrations in a Moscow suburb in November.

ріці Miccicini та, допливши до берега, подався у сторону автотошляху Бел Чейс. За пів мілі звідти він, весь перемоклий, перебігши паркувальну площа, опинився перед Джозефом Вайманом, колишнім шерифом — а тепер власником ювелірної крамниці, яку замікав перед відходом додому.

Тремтячи з холоду й страху, Медвідь оглядався назад та переляканим голосом говорив: „Нові Орлінс” і „поліція”. Щоб опритомнити перестражного молодця, Вайман схопив його за плечі й добре ним потряс. „Ми стали „око в очі” й нарівні з собою” — сказав 5.10 футів високий Вайман та попросив свого племінника, щоб завіз „мокрого гостя” на поліцію до Нью Орлінс. Висідаючи з авта, Медвідь дуже вибачався за змочення сиджения в авті своїм одягом і, потрясуючи Вайманову руку, хотів поцілувати її.

Поліція, не знаючи, як поступити в цій справі, передала Медвідя членам прибережної сторожі, Ериестові Спурлокові й Дж. С. Башав-ові.

Тут його зміяно, зважено, сфотографовано, переведено інтерв'ю за телефонним перекладництвом Ірини Падох та — з невідомих до тепер причин — доручено працівникові корабельної фірми, яка торгує збіжжям із Советським Союзом, Майк-ові Флад-ові. І так, хоч у списаних Е. Спурлок-ом і Дж. С. Башав-ом іміграційних документах виразно сказано, що „індивід заявляє, що угік із советського корабля в ЗСА з політичних і моральних причин” (що є доказом, що Медвідь хотів американського азилу), Медвідь опинився в руках Майка, який, скувавши його руки пластиковими кайданами, доручив його на човен, у кермі якого був Р. Гатрі. Керманич зауважив, що Медвідь, не передбачаючи небезпеки, спокійно всів у човен,

але, як побачив корабель „Конев”, показав пальцями на свою шию, з чого Гатрі догадався, що Медвідь говорив про перерізання горла. Наблизившись до советського корабля, в передобідовій порі 25 жовтня, помічник капітана дуже здивувався, коли побачив на човні (а не на кораблі) Медведя, який у моменті зірвав кайдани, зранивши до крові обі руки, і скочив у воду та почав знову плисти до берега, а за ним паводгой поплив човен із керманічем і заступником капітана. На березі зчинилася боротьба між Медведем і його советським „товарищем-рятівником”, і треба було ще двох американців (між ними і містер Флад), щоб перемогти Медведя та, скованого, кинути в човен.

Коли ж він побачив безнадійність своїх плянів, почав бити головою об каміння, аж поки не відплів човен від них. Містер Флад, передаючи Медведя на корабель, ще дуже вибачався перед капітаном В. Тищенком за „неприємності”.

В пополудневих годинах добрався на корабель і містер Спурлок, і побачив непритомного, як йому пояснювала обслуга корабля, від зажиття заспокоюючих медикаментів, Медведя.

„Це все робилося без нашого відома”, — говорить Державний Департамент.

Аж після голосів американської преси, що було відгуком протестів нашої молоді і цілої громади на віддаленому, але невідступному за весь час човні, президент Реген наказав перевести інтерв’ю із Медведем на нейтральному ґрунті.

Але — чи був це Мирослав Медвідь?

На теорію „двох Медведів” складається принаймні 4 важливіші факти: 1) різниця росту й фізичної структури, 2) різниця розмовної української мови, 3) різниця в поведінці,

4) деякі різниці у фотографіях і ін.

Спостереження військового лікаря:

Як відомо з офіційних записів приграничної сторожі (Е. Спурлок і Дж. С. Бешав), „чоловік, який утік із корабля „Конев” і був на допитах на поліції, важив 174 фунти і був 5.10 футів росту.” Військовий лікар, — який перевіряв советського моряка шість годин після того (що дало нагоду на заміну моряка), як містер Спурлок бачив Медведя непритомного у віддаленій частині корабля, що мало бути спричинене — застосуванням наркотиків-медикаментів, — завважив зразу, що його пацієнт був присадкуватої фізичної структури, важив 150 фунтів, він був вповні притомний, балакучий, зоріентований, без сліду якогось перевтомлення, без впливу попередньо вживаних наркотиків-медикаментів, а на руках не було сліду кайданів. Едина рана на лівій руці була забандажована.

Шось не в порядку з українською мовою

Коли в понеділок, 28 жовтня, на розпорядження Регена, переведено інтерв’ю з моряком на нейтральній території, перекладач Державного департаменту, який володіє досконало українською й російською мовами, здивувався, коли моряк домагався вживання російської мови в інтерв’ю, а ще більше було здивування, коли він у розмові з перекладачем, виявляв труднощі в українській мові, знаючи, що Мирослав Медвідь, на підставі інформацій Ірини Падох, говорив плавно українською мовою.

Не тільки говорив Мирослав українською мовою, але на питання ювеліра Ваймана, чи він „райан”, він „гордо вдарися в груди і два рази повторив: „Юкреніен”. Розмоля-

ючи з Іриною Падох 90 хвилин телефоном тільки українською мовою, Медвідь кілька-кратно заявляв, що хоче права залишитися в Америці і просив-благав пані Падох приїхати до нього, бо він „боїться, що з ним щось злого може статися.” (Про це все знав Ернест Спурлок.)

I поведінка відмінна

Мирослав Медвідь виявив себе дуже чесним, але з неприхованим напруженням і страхом у зустрічах із усіма особами та говорив, що хоче жити „в гідній країні”, а з яким роблено пізніше інтерв’ю, був „зухвалим і нестерпним”. Настоював, що хоче йхати додому, бо у Советському Союзі найкраща система в світі, і що хоче говорити тільки російською мовою.

Обвинувачення лейтенанта Гелц за фотографії

Після зняття 19 фотографій через шибу канцелярійного вікна, при помочі цивільного асистента, із моряка, якого вели із корабля на інтерв’ю, лейтенант Гелц рішив упевнитись у тотожності його об’єкту на знімку із зафікованим образом у пам’яті ювеліра Дж. Ваймана, який першим побачив Медведя. Вайман, як тільки глянув на фотографію, сказав, що „це не та людина, яку він бачив”. Вони оба дійшли до переконання, що „тут щось росіяни втяли”.

Коли ж лейтенант Гелц зголосив своїм зверхникам завважи щодо ідентичності советського моряка, його наказний комендант К. Фейр домагався негайно віддати фотографії й іспати їх советського моряка, а коли Гелц відмовився, оправдуючись, що фотографії відомі, і він не зможе їх привести через павашпаження праці, — у очах коменданта було помітне „велике нездовolenня, а то й пересердя.”

Того ж вечора потелефонував до Гелца ювелір Вайман, що він розказав про сумнівність особи Медведя урядникові сенатора Гейма, який цікавився справою Медведя від самих початків. Сенаторський асистент Д. Салливан вимагав доставлення фотографій для дального вияснення ситуації повернення Медведя советським властям.

Гелц, боячися за свою кар'єру, просив Ваймана заперечити їхні підозріння, але він звів до Гелца сам Салливан та, забороняв йому видавати будь-кому ті фотографії, бо „конгресмени мають подавати до суду справу Медведя і їм потрібний цей доказ”.

Та на другий день, під погрозою капітана Фейра обшуком помешкання за фотографіями, Гелц, порозумівшись перш з військовим адвокатом, доставив знімки її негативи своєму зверхникові. Звісні їх переслано сенаторові Гелмсві, а потім на аналізу ФБІ, де сказали, що знімки „невиразні”.

Лейтенант Гелц скаржився кореспондентам, що його після цього випадку трактують як „політичну заразу”, його здогадували в праці, а в червні ц. р. його буде звільнено взагалі. Цивільний адвокат Гелца уважає поведінку війсь-

кових зверхників „мстивою” і подасть до суду відповідних людей. Але інші компетентні чинники кажуть, що Гелц, не маючи дозволу від Державного департаменту на зняття фотографії, „повинен бути щасливим”, що так закінчилася його афера.

Що далі?

Була б ця афера пройшла непомітно для загальної публіки, як би не нові інформації на підставі різних інтерв'ю в Нью Орлінс і Вашингтоні, як також судові зізнання й державні документи, що кидає підозріння на події, які сталися з Медведем.

Відібраний знімків від Гелца урядовими чинниками як можливого доказу про заміну командою советського корабля особи Мирослава Медведя та гостре покарання Гелца (арешт і остаточне звільнення) викликають поважні сумніви щодо „демократичної об'єктивності”, притаманної американському урядові в інших подібних випадках.

Та є ще й інші менші невияснені закиди (от хоч би аналіза почерку моряків), з якими не можуть примиритися члени американського конгресу, які, заангажовані в справі азилу Медведя не з політичних, а з гуманістичних причин, —

не можуть скласти спокійно рук, а хочуть довести запутану ситуацію до чистого розв'язку перед американським народом.

Немає сумніву, що американський уряд запізно й заповільно реагував на цю подію, не так як із іншими моряками утікачами із комуністичного боку в майже тому самому часі.

Щоправда, федеральний уряд звільнив із праці погранічників Спурлока й Башава, а з другого боку твердо обстоює, перед загальною публікою, що іміграційні власті поступали агідно із законами.

А як би закінчилася справа Медведя, як би не наша завзята молодь і ціла зорганізована громада? Завдяки їм ця справа набрала міжнародньої важливості й розголосу.

А приятелі українців у конгресі й сенаті сприяли цій обороній акції у той час і тепер не дають заспокоїтись державному сумлінню Америки, що так по-мачушиному потрактували долю людини — молодого й відмакного українського моряка.

(За „Нью Йорк Таймс”,
березень '86)

ПОЖЕРТВИ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД

«АНАБАЗИСУ»

Від 1 січня до 1 квітня 1986 р., в долях.

(Частина пожертв за цей період буде поміщена в наступному числі «Анабазису»).

КАНАДА

Копач Ю. — 20; Копач О. — 25; Богутін М. — 25;
Бібик В. — 20; Хлопецький С. — 40; Дувало І. — 40;
Глушаниця П. — 20; Голик М. — 60; Горлач С. — 30;
Гурко С. — 30; Коржанівський М. — 20; Макогон П.
— 20; Малець О. — 40; Малецький С. — 50; Немілівський В. — 100; Ретрашкевич П. — 50; П'ятка К.
— 20; Серденко С. — 50; Трутяк С. — 20; Зварич З.
— 10; Горохов'янка О. — 10; Степчук М. — 34; Ко-

лесник О. — 20; Іваницький В. — 50; Лихач М. — 20; Данкович Г. — 20; Микитюк К. — 30.
Андерст Н. — 20; Антонович С. — 20; Хабурський М.
— 20; Харак А. — 50; Харченко О. — 30; Голубицький І. — 50; Говорун Н. — 20; Гижка М. — 20;
Калата Е. — 60; Когут М. — 50; Лазор К. — 34; Ліщина Р. — 15; Магракен Х. — 35; Мельник А. — 50;
Микитенко С. — 80; Осьмак С. — 30; Остапович К.

— 25; Петрашко М. — 30; Проць О. — 20; Слота І. — 20; Швець Е. — 20; Велигорський Б. — 50; Винників Д. — 50; Веприк О. — 10; Норяк М. — 50; Самчук У. — 20; Короткий Ю. — 30; Ільків О. — 20; Мірецький І. — 20; Піцюра М. — 10; Ворох Л. — 30; Климів А. — 20; Дзядек М. — 20; Луців Ю. — 30; Пендей М. — 20; Тарапачька С. — 20; Стасишин С. — 50; Мошора М. — 50; Роздольська А. — 14; М.В.Ч. — 50; Лисий Н. — 34; Зубик А. — 7; Неліпа В. — 25; Скиба П. — 100; Н.Н. — 14; Ковалів С. — 4; Самохін Ф. — 100; Нарожняк Т. — 100; Кокот А. — 10; Набережна М. — 4; Коваль О. — 4; Вайда Я. — 18; Сарабаха І. — 20; Максим Л. — 10; Брага І. — 9; Боровик М. — 10; Шумовський Т. — 4; Ізьо Я. — 4.

З С А

Романко С. — 20; Балтарович Р. — 5; Процак Л. — 50; Лисинецька І. — 9; Лобос Е. — 56; Павлович О. — 16; Козак Ю. — 11; Бачмага А. — 10.

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ — ЩИРА ПОДЯКА!

ЗМІСТ

1. Валентин Мороз. Справа Мирослава Медвідя	5
2. Jean Moore. The Ballad of Miroslav Medvid	10
3. Матеріали про Івана Дем'янюка	12
4. Маркіян Когут. «Чесна Еліто...»	15
5. Ярослав Лебединський. Вісті з етнічних фронтів	17
6. Португальський СУМ на Кристі?	18
7. Юзеф Лободовський. «Антижидівські погроми» Петлюри	21
8. Valentyn Moroz analyzes the Medvid Tragedy	23
9. інж. Ярослав Дячун. Жиди в уряді Української Народної Республіки	24
10. До Ієрархії Української Католицької Церкви в Канаді	24
11. Юрій Семенко. Довідник правди про всю Україну	25
12. Валентин Мороз мол. Товариство Українських Бандурістів	26
13. David Prosser. Prisoners in an endless war	28
14. Матеріали з України	32
15. Справа Мирослава Медведя не закінчена	35
16. Леонід Рудницький. Жидівський дисидент і українська справа	35
17. Пожертви	38

